

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

DERSLERİN UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLMESİYLE
İLGİLİ ÖĞRETİM ELEMANI VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ:
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ ERFİDAN

BALIKESİR, OCAK – 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

DERSLERİN UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLMESİYLE
İLGİLİ ÖĞRETİM ELEMANI VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ:
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ ERFİDAN

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Mustafa Tuncay SARITAŞ (Tez Danışmanı)

Prof. Dr. Bülent ÇAVAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Ayşen KARAMETE

BALIKESİR, OCAK – 2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

ALİ ERFİDAN tarafından hazırlanan “DERSLERİN UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLMESİYLE İLGİLİ ÖĞRETİM ELEMANI VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ: BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 28.01.2019 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği ile Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Danışman

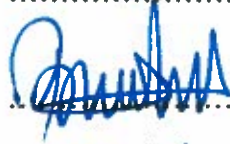
Doç. Dr. Mustafa Tuncay SARITAŞ

İmza

Üye

Prof. Dr. Bülent ÇAVAŞ

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ayşen KARAMETE

Yedek Üye

Doç. Dr. Mehmet Sencer ÇORLU

.....

Yedek Üye

Dr. Öğr. Üyesi M. Emin KORKUSUZ

.....

Jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş olan bu tez Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunca onanmıştır.

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Necati ÖZDEMİR

.....

ÖZET

**DERSLERİN UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLMESİYLE İLGİLİ
ÖĞRETİM ELEMANI VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ: BALIKESİR
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİYÜKSEK LİSANS TEZİ
ALİ ERFİDAN
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ A.B.D.
(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. MUSTAFA TUNCAY SARITAŞ)
BALIKESİR, OCAK – 2019**

Bu çalışmada, Balıkesir Üniversitesi bünyesinde asenkron ortak derslerin uzaktan eğitim tasarım ve geliştirme süreçleri ile bu süreçler hakkındaki son kullanıcılar olan öğrencilerin ve görev alan öğretim elemanlarının görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma yöntemi nitel ve nicel araştırmanın bir arada kullanıldığı karma yöntem olarak belirlenmiştir. Araştırma evrenini üniversitede ortak derslerini uzaktan eğitim yoluyla alan 1. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Nicel araştırma bölümünde örnekleme, Balıkesir Üniversitesi bünyesinde ortak derslerinde uzaktan eğitim kullanan farklı meslek yüksekokulu ve fakültelerden gönüllülük esasına dayalı olarak seçilmiş 1695 öğrenci oluşturmaktadır. Nitel araştırma bölümünde ise örnekleme, Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 1. sınıf öğrencilerinden bu dersleri alan ve uzaktan eğitim sistemini kullananlar arasından gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen 20 kişi ile üniversitede bu sistemde ders veren öğretim elemanlarından gönüllülük esasına dayalı seçilmiş 10 kişiden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında nicel bölümde 29 maddeden oluşan bir anket kullanılmıştır. Nitel bölümde ise hem öğrenciler hem de öğretim elemanları için 5 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda nicel bölümde ortak derslerde uzaktan eğitimden memnuniyet ortalaması %56,4 olarak saptanmış, buradan öğrencilerin kısmen memnun oldukları sonucuna varılmıştır. Nitel bölümde ise öğrencilerin uzaktan eğitimi genel olarak avantajlı bulmadıkları fakat ortak dersler için kullanılmasından memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte çalışmada hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının uygulama ile ilgili eksikliklerden doğan tespitlerine ve bu eksikliklerin giderilmesine yönelik önerilere yer verilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Uzaktan Eğitim, Asenkron, 5i Dersleri

ABSTRACT

PERSPECTIVES OF LECTURERS AND UNDERGRADUATE STUDENTS ON UNIVERSITY DISTANCE EDUCATION COURSES: THE CASE OF BALIKESİR UNIVERSITY

MSC THESIS

ALİ ERFİDAN

BALIKESİR UNIVERSITY INSTITUTE OF SCIENCE

COMPUTER EDUCATION AND INSTRUCTIONAL TECHNOLOGY

(SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. MUSTAFA TUNCAY SARITAŞ)

BALIKESİR, JANUARY 2019

In this study, it is aimed to introduce the distance education design and development processes of asynchronous joint courses within Balıkesir University and the opinions of the students and the lecturers. Research method is designed as a mixed method that used a combination of qualitative and quantitative research. In the quantitative research, the sample consists of 1695 students, using distance education in joint courses within the University, selected from different vocational schools and faculties on a voluntary basis. In the qualitative research, the sample consisted of 20 volunteered undergraduate freshman students taking distance courses in Balıkesir University and 10 volunteered instructors who taught distance courses at the university. In terms of data collection, a questionnaire consisting of 29 items was used in the quantitative part. In the qualitative part, semi-structured interview consisting of 5 open-ended questions was used for both students and instructors.

As a result of the study, the average of satisfaction in the quantitative section was found to be 56.4%, it was concluded that the students were partially satisfied about distance courses. In the qualitative part, it is concluded that students do not find distance education as advantageous in general but they are satisfied with the use for joint courses. In addition to this, needs analysis and shortcomings in relation to the joint distance courses were examined from the perspectives of both students and instructors. Recommendations were provided accordingly.

KEYWORDS: Distance Education, Asynchronous, Joint Distance Courses

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİL LİSTESİ	vii
TABLO LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı	2
1.2 Araştırma Problemi	2
1.3 Sınırlılıklar.....	3
1.4 Varsayımlar	3
2. LİTERATÜR TARAMASI VE KURAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1 Uzaktan Eğitim Kavramı	4
2.2 Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri	8
2.2.1 Senkron Uzaktan Eğitim Ortamları.....	8
2.2.2 Asenkron Uzaktan Eğitim Ortamları	9
2.2.3 Karma (Harmanlanmış) Eğitim Modeli	10
2.3 Uzaktan Eğitim ve Öğretim Tasarımı	11
2.4 Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.....	11
2.5 Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Sınırlılıkları	14
2.6 Uzaktan Eğitimin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri	15
2.6.1 Türkiye’de Uzaktan Eğitim Politikaları	15
2.6.2 Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim	16
2.7 İlgili Çalışmalar	16

3. YÖNTEM	20
3.1 Araştırma Modeli	20
3.2 Evren ve Örneklem.....	21
3.3 Uzaktan Eğitim Öğretim Ortamı: Balıkesir Üniversitesi Örneği	21
Balıkesir Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (BAUZEM)'de ortak dersler için kullanılan öğrenme yönetim sistemi	21
olarak Moodle öğrenme yönetim sistemi kullanılmaktadır. Moodle Öğrenme Yönetim Sistem yazılımının temel özellikleri:	21
3.3.1 BAUZEM Moodle Sisteminin Arayüzü ve Kullanımı.....	22
3.3.2 BAUZEM Sanal Sınıflar.....	24
3.4 Veri Toplama Araçları ve Araştırma Soruları.....	25
3.4.1 Anket.....	26
3.4.2 Görüşme Formları	26
3.4.2.1 Öğrencilere Yönelik Görüşme formu	26
3.4.2.2 Öğretim Elemanlarına Yönelik Görüşme Formu.....	26
3.5 Verilerin Analizi.....	27
4. BULGULAR VE YORUM.....	28
4.1 Nicel Araştırma	28
4.1.1 Ders İçerikleri.....	33
4.1.2 Öğrenme Yönetim Sistemi Yeterliği.....	35
4.1.3 Öğrencilerin Öğretim Elemanları Hakkındaki Görüşleri.....	36
4.1.4 Sınavlar	37
4.1.5 Teknik İşleyiş	38
4.1.6 Anketin Genel Ortalaması.....	39
4.2 Nitel Araştırma	40
4.2.1 Öğrenci Görüşleri.....	40
4.2.1.1 Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim Kullanımının Avantajları	40
4.2.1.2 Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim Kullanmanın Dezavantajları	42

4.2.1.3	Örgün Öğretim – Uzaktan Eğitim Tercihleri ve Sebepleri	44
4.2.1.4	Çevrimiçi Öğrenme Materyali Değerlendirmesi	46
4.2.1.5	Sistem – Kullanışlılık Değerlendirmesi	50
4.2.2	Öğretim Elemanı Görüşleri	51
4.2.2.1	Yazılı İçeriklerin Değerlendirilmesi	51
4.2.2.2	Videoların Değerlendirilmesi	53
4.2.2.3	Beş Temada Örgün - Uzaktan Eğitim Kıyaslaması	55
4.2.2.4	Sistemin İyileştirilmesine Dair Öneriler	56
4.2.2.5	Ortak Derslerde Eğitim Yöntemi Tercihleri ve Sebepleri	57
5.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER	60
6.	KAYNAKLAR	65
7.	EKLER	70

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1:Türk eğitim sistemi sorunları.	4
Şekil 2.2:Uzaktan eğitimin ülkedeki gelişimi.....	7
Şekil 2.3:Eğitim modelleri arasındaki ilişki.	10
Şekil 3.1: Sistem girişi.....	22
Şekil 3.2: Sistemin arayüzü (BAUZEM, 2017).....	23
Şekil 3.3: Derse giriş ekranı (BAUZEM, 2017).....	23
Şekil 3.4: Sanal sınıf girişi (BAUZEM, 2017)	24
Şekil 3.5: Sanal sınıf ilk arayüz (BAUZEM, 2017).....	24
Şekil 3.6: Sanal sınıf ders ekranı (BAUZEM, 2017).....	25
Şekil 4.1. Uzaktan eğitim avantaj durumu - pasta grafiği.....	32
Şekil 4.2. Ortak dersler eğitim yönetimi tercihleri - pasta grafiği.	33
Şekil 4.3: Ders içerikleri memnuniyet durumu - sütun grafiği.	34
Şekil 4.4: Sistem yeterliliği - sütun grafiği.....	35
Şekil 4.5: Öğretim elemanlarından memnuniyet durumları - sütun grafiği.	37
Şekil 4.6: Sınavlardan memnuniyet durumu - sütun grafiği.....	38
Şekil 4.7: Teknik işleyişin yeterliliği - sütun grafiği.	39
Şekil 4.8: Uzaktan eğitimin avantajları – bilgi haritası.	40
Şekil 4.9: Uzaktan eğitimin avantajları – sütun grafiği.	41
Şekil 4.10: Uygulamanın dezavantajları – bilgi haritası.....	42
Şekil 4.11: Uygulamanın dezavantajları – sütun grafiği.	43
Şekil 4.12: Örgün öğretim – uzaktan eğitim tercih sebepleri– bilgi haritası.	44
Şekil 4.13: Örgün öğretim – uzaktan eğitim tercihleri – sütun grafiği.....	45
Şekil 4.14: Örgün eğitim tercih sebepleri – sütun grafiği.....	45
Şekil 4.15: Uzaktan eğitim tercih sebepleri – sütun grafiği.....	46
Şekil 4.16: Materyallerin değerlendirilmesi – bilgi haritası.	47
Şekil 4.17: Materyal değerlendirme – pasta grafiği-1.	48
Şekil 4.18: Materyal değerlendirme – pasta grafiği-2.	48
Şekil 4.19: Videolar hakkında olumsuz görüşler – sütun grafiği.	49
Şekil 4.20: Kullanışlılık değerlendirmesi – bilgi haritası.	50
Şekil 4.21: Kullanışlılık değerlendirmesi (olumsuz görüşler) – sütun grafiği.	51

Şekil 4.22: Yazılı içeriklerin değerlendirilmesi– bilgi haritası.....	52
Şekil 4.23: Videoların hazırlanması hakkındaki görüşler – bilgi haritası.	53
Şekil 4.24: Videoların değerlendirilmesi – sütun grafiği.	54
Şekil 4.25: Sistemin iyileştirilmesine dair öneriler – bilgi haritası.	56
Şekil 4.26: Sistemin iyileştirilmesine dair öneriler – sütun grafiği.	57
Şekil 4.27: Ortak derslerde eğitim yöntemi tercihleri– bilgi haritası.	58
Şekil 4.28: Uzaktan eğitimin tercih edilmeme nedenleri– sütun grafiği.	59

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 4.1: Demografik veriler - cinsiyet.....	29
Tablo 4.2: Demografik veriler – Öğrenim Görülen Okul.	29
Tablo 4.3: Demografik veriler – sınıf.	30
Tablo 4.4: Demografik veriler – bölüm.	30
Tablo 4.5: Derslere erişilen ortam.....	31
Tablo 4.6: Ders içerikleri yüzde ve frekans dağılımı.	34
Tablo 4.7: Ders içerikleri bölüm ortalamaları.	34
Tablo 4.8: Öğrenme Yönetim Sistemi yeterliği yüzde ve frekans dağılımı.....	35
Tablo 4.9: Sistem yeterliliği bölüm ortalamaları.	36
Tablo 4.10: Öğretim elemanları hakkında görüşler yüzde - frekans dağılımı.	36
Tablo 4.11: Öğretim elemanları hakkında görüşler bölüm ortalamaları.	37
Tablo 4.12: Sınavlar yüzde frekans dağılımı.	37
Tablo 4.13: Sınavlar bölüm ortalamaları.	38
Tablo 4.14: Teknik işleyiş yüzde frekans dağılımları.	38
Tablo 4.15: Teknik işleyiş bölüm ortalamaları.	39
Tablo 4.16: Uzaktan eğitim bölümler genel ortalaması.	39
Tablo 4.17: Beş alt araştırma konusu kıyaslama tablosu.	55

KISALTMALAR LİSTESİ

BAUN	: Balıkesir Üniversitesi
UZEM	: Uzaktan Eğitim Merkezi
BAUZEM	: Balıkesir Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi
MYO	: Meslek Yüksek Okulu
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
HBOGM	: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
CDLP	: California Distance Learning Project (California Uzaktan Eğitim Projesi)
USDLA	:United States Distance Learning Association (Amerika Birleşik Devletleri Uzaktan Eğitim Birliği)
ADDIE	: Eğitim Modeli - Analysis (Analiz), Design (Tasarım), Development (Geliştirme), Implementation (Uygulama) Evaluation, (Değerlendirme)
ARCS	:Eğitim Modeli - Attention (Dikkat), Relevance (Uygunluk), Confidence (Güven), Satisfaction (Doyum)
ASSURE	:Eğitim Modeli - Analyze learners(Öğrenenlerin analizi), State objectives(Hedeflerin belirlenmesi), Select instructional methods, media, materials(Öğretim yöntem, medya ve materyallerin seçimi), Utilize media and materials(Medya ve materyallerin kullanımı), Require learner participation(Öğrenen katılımı), Evaluate and revise(Değerlendirme ve gözden geçirip düzeltme)
SWOT	:Bir analiz sistematığı - Strengths (Güçlü) Weaknesses (Zayıf), Opportunities (Fırsat) ve Threats (Tehdit)

ÖNSÖZ

Bu çalışma günümüzde önemini artıran, bilgi ve iletişim çağında üzerinde durulması gereken Uzaktan Eğitim konusunu yükseköğretimde yapılan uygulamalar özelinden ve öğrenci, öğretim elemanları gibi eğitimin vazgeçilmez iki unsurunun görüşleriyle ele almak ve incelemek için yapılmıştır. Çalışmanın, konu ile ilgili alan mensuplarına, hâlihazırda uygulayıcılara ve ileride uzaktan eğitim kullanmayı düşünen kurum ve kuruluşlara kaynaklık etmesi ve rehber olması hedeflenmiştir.

Öncelikle, tez çalışmam esnasında ve hem lisans hem de yüksek lisans eğitimim boyunca kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mustafa Tuncay SARITAŞ' a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım. Bununla birlikte, başta yüksek lisans eğitimim, katıldığım akademik etkinlikler ve yayınlarım noktasında yardım, bilgi ve tecrübeleri ile bana sürekli destek olan Sayın Mürsel SABANCI'ya, çalışmalarım boyunca yardımını hiç esirgemeyen değerli arkadaşım Murat ERDEM'e ve ne zaman eğitimimle ilgili bir adım atmam gerekse, maddi manevi tüm imkânlarını seferber ederek yanımda olan ve bugünlere gelmemde en büyük paya sahip olan aileme sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

Ali ERFİDAN
Balıkesir, 2019

1. GİRİŞ

Bilişim teknolojilerinin günümüz dünyasında hızla gelişimiyle birlikte iletişim olanaklarının genişlediği ve hızlandığı açıkça görülmektedir. Bu durum, insan, mekân ve zamana dair bağımlılığı ortadan kaldırmıştır. Hem bilgiye ulaşmada hem de insanların birbirleri ile iletişiminde önemli bir aşama kaydedilmiştir. Teknolojide yaşanan bu gelişmeler, eğitim sektörüne de yansımış ve eğitim sistemlerinin yeniden yapılandırılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Buradan hareketle ortaya çıkan eğitim sistemlerinden biri de uzaktan eğitimidir. 1728 yılında posta yoluyla başlayan uzaktan eğitim, günümüze kadar teknoloji ile birlikte ilerlemiştir (Ak, Oral ve Topuz, 2018).

Başlangıçta temel eğitimde uygulanan uzaktan eğitim, zamanla kurslarda, personel eğitimlerinde ve yükseköğretimde kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde her tür eğitim sürecinde kullanılabilir. Özellikle yükseköğretimde kullanımında ve geliştirilmesinde dijital öğretim tasarımları ortaya koymak, altyapıyı kurgulamak, öğrencinin düzeyine hitap edebilen, bireyselleştirmeye elverişli bir sistem kurmak, bilgi ulaşılabilirliğini ve paylaşımını kolaylaştırmak gibi etkenler yer almaktadır. Bununla birlikte bilgiye ulaşmada zamana ve mekâna bağımlı kalmadan erişim önem kazanmaktadır. Uzaktan eğitim, öğrencinin bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmakta, zaman ve mekân faktörlerine bağlı kalmaksızın öğretim ortamları oluşturmakta ve bilgiye hareket halinde bile ulaşabilme olanağı sunmaktadır.

Çalışmada, yükseköğretimde kullanılan uzaktan eğitimin ortak dersler özelinde son kullanıcılar (öğrenciler) gözüyle değerlendirilmesini sağlamak ve sistemde ders veren öğretim elemanlarının hem derslerin hazırlanması aşamasında hem de genel olarak uzaktan eğitimin ve uygulamanın değerlendirilmesindeki görüşlerini almak için anket ve görüşme formları aracılığıyla bir araştırma yapılmıştır. Bu kapsamda Balıkesir Üniversitesi bünyesinde yer alan uzaktan eğitim merkezi aracılığıyla fakülte ve meslek yüksekokullarının 1. Sınıf öğrencilerine verilen ortak derslerin değerlendirilmesi yapılmaya çalışılmıştır. Çalışmada 1715 kişilik bir öğrenci grubu ve 10 öğretim elemanından veri toplanmış ve analiz edilmiştir.

Literatüre bakıldığında konu ile ilgili benzer çalışmaların farklı üniversitelerde yapıldığı fakat Balıkesir Üniversitesi bünyesinde daha önce bu tür bir araştırmanın

yapılmadığı görülmüştür. Bununla birlikte daha önce diğer üniversitelerde yapılan çalışmalarda genel itibariyle örneklem kitlesi bu çapta geniş değildir ve ölçek olarak yalnızca anket kullanılarak istatistiklere yer verilmiştir. Dolayısıyla karma yöntem ile yapılan bir inceleme tespit edilmemiştir. Bu çalışmada, literatürde görülen durumun aksine 1715 kişilik geniş bir öğrenci kitlesinin örneklem olarak alınması ve hem nitel hem de nicel araştırmanın kullanıldığı karma yöntemin tercih edilmesi çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Balıkesir Üniversitesi bünyesinde asenkron ortak zorunlu derslerin uzaktan eğitim tasarım ve geliştirme süreçleri ile bu süreçler hakkındaki son kullanıcılar olan öğrencilerin ve görev alan öğretim elemanlarının görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Buradan hareketle geniş bir örneklem kitlesinden genel memnuniyet düzeyi ölçülmüş ve nitel araştırma ile detaylı inceleme yapılarak bu derslerde uzaktan eğitimin kullanılmasının verimliliği hakkındaki görüşlerini ve sisteme dair olumlu, olumsuz eleştirilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bununla birlikte sonuçlardan hareketle hem bu uygulamaya geçmeyi düşünen üniversitelere hem de mevcut durumda kullanmakta olan üniversitelere öneriler sunabilmek hedeflenmiştir.

1.2 Araştırma Problemi

Araştırma problemi bireylerin bilgiye ulaşmasında, zaman ve mekân faktörlerine bağlı kalmaksızın yapılandırılan öğretim ortamları ve bilgiye hareket halinde bile ulaşabilme olanağının günümüzde önem kazanması dolayısıyla ortak derslerde kullanılan uzaktan eğitim öğretim modelinin verimliliği konusunda özellikle kullanıma yönelik memnuniyet, sistem memnuniyeti, ders tasarımları ve kazanımlarına yönelik öğrenciler ve öğretim elemanlarının görüşlerinin incelenmesi şeklindedir.

Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. Öğrencilerin ortak derslerde uzaktan eğitim kullanılmasına dönük memnuniyetleri nasıldır?
2. Öğretim elemanlarının ortak derslerde uzaktan eğitim kullanımı ile ilgili görüşleri nelerdir?
3. Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci ve öğretim elemanları gözüyle dikkate alınması gereken eksiklikler ve öneriler nelerdir?

1.3 Sınırlılıklar

Üniversitelerde ortak derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışma:

1. Kuramsal çerçeve ve literatür taraması yönüyle çevrimiçi ve elektronik ortamda ulaşılabilen, alan yazında erişime açık dokümanlarla,
2. Örneklem açısından 2017-2018 eğitim- öğretim yılında, Balıkesir Üniversitesi'nde öğrenim gören 1715 öğrenci ve 10 öğretim elemanı ile,
3. Veri toplama araçları yönünden 29 maddeden oluşan bir anket ve 5'er sorudan oluşan iki görüşme formu ile sınırlıdır.

1.4 Varsayımlar

Çalışmada öğrencilerin ve öğretim elemanlarının uygulanan ankette ve görüşme formu aracılığıyla yapılan görüşmelerde aktardıkları görüş ve yanıtların samimi olduğu ve verilerin gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Uzaktan Eğitim Kavramı

Çağımızda özellikle teknoloji ve bilim alanında yaşanan gelişmeler, döneme ayak uydurma eğilimini ve eğitime duyulan isteği arttırmaktadır. Fakat eğitim sistemleri teknoloji ve bilim alanlarında yaşanan değişimlere ayak uydurmakta direnç göstermekte ve gösterdiği bu direnç nedeniyle yenilikçi olamamakla eleştirilmektedir (Yurdakul, 2016). Örgün eğitim sistemlerinin sorunlarına Türk Eğitim Sistemi özelinde baktığımızda bazı problemler karşımıza çıkmakta ve bunlar genel olarak on üç ana başlıkta toplanmaktadır (İşman, 2008). Bu sorunlar Şekil 2.1’de gösterilmiştir.

Şekil 2.1: Türk eğitim sistemi sorunları.

Kaynak: İşman, 2008

Sorunlar incelendiğinde; ülkemiz nüfus dağılımının homojen olmaması ve okul sayılarının yetersiz olmasının fiziki eksikliklere neden olduğu, her okulda aynı imkânların ve yeterli araç-gerecin bulunmadığı, okullarımızın tamamında nitelikli öğretmen bulunmadığı, eğitim-öğretim kalitelerinin ve standartlarının farklılık

gösterdiği, sınıflarda bulunan öğrenci sayıları arasında büyük farklılıkların olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bazı sınıflarda eğitim kalitesini etkileyecek düzeyde fazla öğrencinin bulunduğu, bazı bölgelerimizde özellikle kültürel ve coğrafi nedenlerle öğrencilerin okullara devamsızlık yaptıkları, nüfusun hızlı artmasından dolayı eğitime duyulan ihtiyacın arttığı, tespit edilen sorunlar içerisinde yer almaktadır. Bölgelere ve kurumlara göre değişiklik göstermekle birlikte ailelerin çocuklarının eğitimine olan ilgisizlikleri, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine yönelik eğitim verilemediği, bireysel öğrenme düzeylerinin tespitinde yaşanan sorunlar, çağdaş öğretim modellerinin etkin kullanılmaması ve ezbere dayalı eğitim uygulamalarından kalıcılığın sağlanamadığı sonuçları da görülmektedir

Yaşadığımız bilgi çağı içerisinde üreten ve gelişen bir toplum olmak, bilgi toplumu olmakla mümkündür. Bilgi toplumu olmak ise sürekli bilgiye ulaşan ve bilgi ile gelişen bireylerle mümkündür. Bireylerdeki bu gelişim ancak yaşam boyu eğitim ile mümkün olabilecektir. Ancak tam zamanlı olarak çalışan yetişkin bireylerin, bireysel gelişimlerini sağlayacak eğitim imkânlarına örgün olarak ulaşmaları mümkün olmamaktadır. Burada örgün olarak adlandırılan eğitim modeli öğrenci-öğretmen-sınıf üçlüsünün aynı fiziksel alan içerisinde bir araya geldiği eğitim modelidir. Bu nedenle eğitim ihtiyacını karşılayacak farklı bir modele ihtiyaç duyulmuş ve bu ihtiyacı karşılayacak model, uzaktan eğitim olarak tanımlanmıştır (Umut ve Madran, 2004).

Uzaktan Eğitim; öğreten, öğrenen ve öğrenme kaynaklarının sınırlılıklarını ve bu sınırlılıkların yarattığı sorunları ortadan kaldırmaya çalışan, bunu yaparken de mevcut teknolojileri kullanan bir disiplindir (Bozkurt, 2017). Genel olarak ifade etmek gerekirse uzaktan eğitim; kararlı, karmaşık, hiyerarşik ve doğrusal olmayan bir eğitim-öğretim sistemi olarak nitelendirilebilir. En önemlisi uzaktan eğitim planlı yürütülen ve güncel teknolojiler ile desteklenen bir öğrenim sürecidir (Özarlan, 2008).

Günümüzde uzaktan eğitim ile ilgili yapılmış olan tanımlamalara baktığımızda California Distance Learning Project (CDLP) uzaktan eğitim programlarını, eğitilen ile eğitim kaynakları arasında bağlantı kurarak eğitimi gerçekleştiren bir sistemdir şeklinde, United States Distance Learning Association (USDLA) ise “Eğitimin farklı bölge ve uzaklıktaki öğrencilere uydu, video, grafik, bilgisayar ve multimedya destekli elektronik araçlar ile ulaştırılmasıdır.” şeklinde tanımlamaktadır (Dinçer, 2017). Avrupa Birliği Uzaktan Eğitim Harekât Planı’nda uzaktan eğitim “İnternet ve çoklu

ortam teknolojileri kullanılarak eğitimin kalitesini arttırmak için kaynaklara erişim, bilgi paylaşımı ve işbirliği sağlanması” şeklinde tanımlanmıştır (Yalçınkaya, 2006).

Uzaktan Eğitim, eğitimci ile eğitilenin aynı ortamda olmaması durumunda kullanılan bir eğitim teknolojisi sitemidir. Daha geniş ifade ile eğitimci ile eğitilenin farklı ortamlarda olduğu ve aralarındaki etkileşimin elektronik iletişim ortamları veya basılı materyaller ile sağlandığı eğitim biçimidir (Aslantaş, 2011). Uzaktan Eğitim, öğrenci ve öğretmenin zaman ve mekan olarak ayrılmış olması durumu ile eğitimin gerçekleştirilmesidir (Erturgut, 2008).

Yapılan tanımların ortak özelliklerine baktığımızda uzaktan eğitim; bilgi kaynaklarına ulaşma ve öğrencileri ulaştırmada etkin bir yol izleyerek, teknolojiyen en üst düzeyde yararlanan ve eğitimci ile eğitilen arasında mekân, zaman unsurlarını ortadan kaldıran bir sistemdir. Uzaktan eğitimin tarihçesi ile ilgili olarak dünyadaki örneklere baktığımızda, uygulamanın 1700’lü yıllara kadar dayandığı görülmektedir. İlk mektupla eğitim yapılmasına dair uygulamanın 1728’de İsveç’te gerçekleştiği bilinmektedir. Yine İsveç’te 1833 yılında verilen bir gazete ilanında mektup vasıtası ile gerçekleştirilmesi planlanan bir eğitimden bahsedildiği görülmektedir (Çoban, 2012).

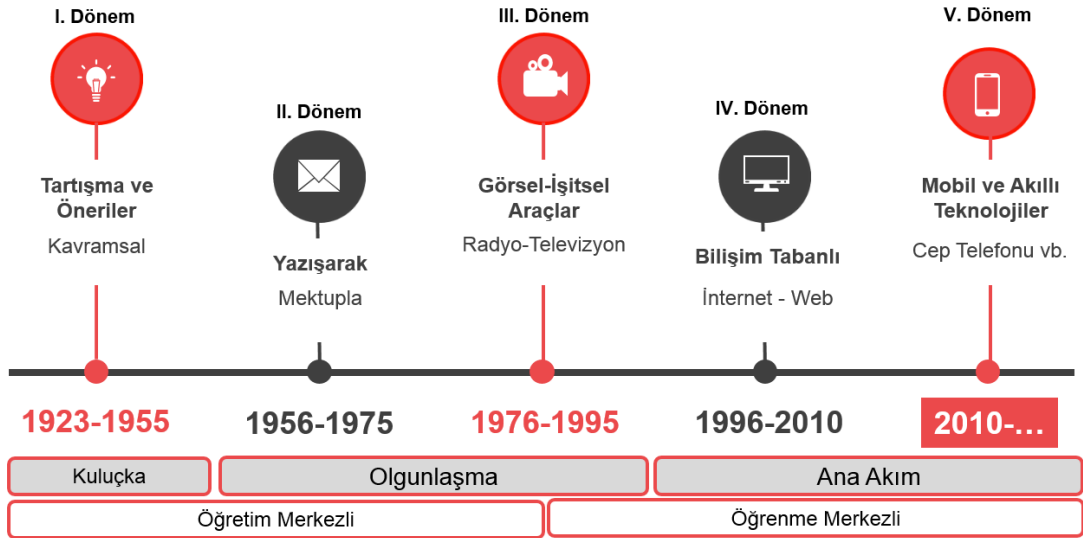
Ülkemizde uzaktan eğitim ile ilgili ilk uygulamalara baktığımızda ilk adımların 1927 yılında atıldığı görülmektedir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı, Müsteşarı, 11 Maarif Emini, Milli Talim ve Terbiye Azaları ve Umum Müdürü bir araya gelerek ülkedeki eğitim sorununu değerlendirip çözüm aramışlar ve mektup ile eğitimin Türkiye’deki eğitim sorununa çözüm olacağı kanaatine varmışlardır (Arar, 1999).

1928 yılında gerçekleştirilen Harf İnkılabından sonra özellikle okuma yazma oranının artırılmasına yönelik eğitim çabaları hız kazanmıştır. 1950’li yıllara geldiğimizde ise Milli Eğitim Bakanlığı ve özel kurumlar uzaktan eğitimi teşvik etmişler özellikle mesleki eğitim ve yabancı dil eğitiminde yatırım imkanlarını arttırmışlardır. Bu sayede Ankara Üniversitesi’ne bağlı olarak Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde uzaktan eğitim programları uygulanmaya başlamıştır. Bu sayede 1927’de ortaya atılan uzaktan eğitim uygulanmasına dair düşünce geç de olsa hayata geçirilmiştir. Yine 1951 yılında Öğretici Filmler Merkezi kurulmuş ve uzaktan eğitim uygulamaları altyapı olarak desteklenerek daha verimli bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır. 1960’lı yıllarda mektupla eğitimin olumlu

etkisi Milli Eğitim Bakanlığı'na görülmüş ve Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. 1968 yılında ise radyo ve televizyonların yaygınlaşması ile Mektupla Öğretim Merkezi'nin adı Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi olarak değiştirilmiştir. 1982'de yeni teknolojilerin ortaya çıkması ile Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi, Bilişim Merkezi adını almış ve bu isimle hizmet vermeye devam etmiştir (Papi ve Büyükaslan, 2007).

1982'de Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi resmi olarak hizmet vermeye başlamış ve Türkiye dışında Kuzey Kıbrıs ve Batı Avrupa'da yaşayan Türk vatandaşlarına da diploma alma imkânı sunmuştur. 1990'lı yıllarda internetin ortaya çıkması ile birlikte uzaktan eğitim uygulamaları çok daha kapsamlı bir hal almıştır. Ülkemizde web üzerinden eğitimlerin başlatılması amacıyla Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) içerisinde Enformatik Enstitüsü kurulmuş ve öğrencilerin bilişim alanlarında kendilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır. ODTÜ içerisinde yürütülen programların bazıları öğretim elemanları ile yüz yüze yapılmış ancak program genelinde uzaktan eğitim sistemi kullanılmıştır (Çukadar ve Çelik, 2003).

Ülkemizde uzaktan eğitim konusunda yaşanan gelişim; dönem, evre, aşama, değişim başlıklarında şekil 2.2'de incelenmiştir.

Şekil 2.2: Uzaktan eğitimin ülkedeki gelişimi.

Kaynak: (Bozkurt, 2017)

2.2 Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri

2.2.1 Senkron Uzaktan Eğitim Ortamları

Senkron eğitim platformları, eğitici ile eğitilenin çeşitli yöntemler vasıtasıyla bir arada buldukları bir sınıf sistemidir. Genel anlamda senkron eğitim denilince zamana bağımlı ve aynı ortamda yüz yüze gerçekleştirilen eğitim faaliyeti akla gelmektedir. Daha çok örgün eğitim uygulamalarında karşılaştığımız bu eğitim sürecine günümüzde gelişen teknoloji ve web tabanlı eğitim uygulamaları sayesinde uzaktan eğitim uygulamaları da dâhil edilebilmektedir. Çünkü eğitilen ve eğiten tarafların sesleri ve görüntüleri intranet ya da internet yoluyla taşınarak eşzamanlı (senkron) bir eğitim ortamı oluşturulabilmektedir.

Uzaktan eğitimde oluşturulan senkron öğrenme ortamları öğrencilere sanal bir ortamda bulunma hissi verse de bu ortamlar katılımcılara birbirleri ile etkileşim kurma olanağı verdiği için örgün sınıf atmosferindeki tartışma imkanını sanal eğitim ortamına aktarabilmektedir (Özkaraca, 2005). Bu da bazı eğitsel avantajları beraberinde getirmektedir öyle ki senkron uzaktan öğrenme ortamlarının avantajları ve dezavantajları şu şekilde sıralanabilir (Midkiff ve DaSilva, 2000):

Senkron Uzaktan Eğitim Modelinin Avantajları:

- Eş zamanlı tartışma ve beyin fırtınası yapma imkânı mevcuttur.
- Anında geri besleme yapılabilme imkânı vardır.
- Öğrenciler grup içerisinde olduklarından daha az izole olmuş hissederler.
- Mekâna bağlı engeller ortadan kaldırılır.

Senkron Uzaktan Eğitim Modelinin Dezavantajları:

- Ders zamanlarının ayarlanması ve ders zamanlarının öğrenciler ile uyumlaştırılması problemleri yaşanır.
- Sınavlar esnasında gözetmenlik sorunları meydana gelir.
- Farklı gruplar ile yapılan çalışmalarda, ihtiyaç duyulan teknolojik araç gereç temini sağlanamaz.
- Öğrenciler tartışmalara istedikleri zaman katılmaz, eğitilen grubun kalabalık olması durumunda öğrenciler dinleyici durumuna düşerler.

- Teknoloji ile ilişkisi yüksek olmayan öğrencilerin ders esnasında pasif kalma olasılıkları vardır.

2.2.2 Asenkron Uzaktan Eğitim Ortamları

Asenkron öğrenme platformları eğitilenin, eğiticiden bağımsız olarak istediği zaman eğitimine başlayıp bitirebildiği platformlardır. Bu noktada eğitim materyallerinin ve anlatım videolarının sisteme yüklenmesi ile öğrencinin istediği yer ve zaman diliminde bu uygulamayı kullanması şeklinde gerçekleşir. Öğrencinin dökümanları kullanıp kullanmadığı, sistemde geçirdiği süre genellikle kontrol edilir. Süreç denetimi ile öğrencinin bilgiye ulaşması noktasında değişiklikler yapılabilir. Bu durum özellikle eğiticinin işlevine temel bir değişiklik getirmekte ve eğiticinin işlevi öğretmek değil yönlendirmek olmaktadır. Asenkron eğitimde, düşük bir alt yapı ya da normal bir internet ortamında eğitim alınıp verilebilmektedir. Asenkron öğrenme ortamlarında eğitici yerine öğrenci merkezli bir sistem baz alınmaktadır. Ortamın tüm içerikleri öğrenci odaklı hazırlanmakta ve sunulmaktadır (Can, 2008).

Asenkron eğitim kişinin kendi kendine ya da öğretene yönlendirmesi ile yaptığı bir eğitim faaliyetidir. Bu nedenle gerekli malzeme, ekipman ve materyallerin yeterli olduğu ve kişinin yüksek motivasyonunun olduğu durumlarda öğrenme %80 oranında başarılı sonuçlanabilmektedir (Işık ve Diğerleri, 2010).

Asenkron öğrenme ortamlarının avantajları ve dezavantajları şu şekilde sıralanabilir (Midkiff ve DaSilva, 2000).

Asenkron Uzaktan Eğitim Modelinin Avantajları:

- Zaman ve mekân engelini ortadan kaldırır.
- İsteyen herkesin eğitime katılma olanağı mevcuttur.
- Eğitim kimlik olarak uluslararası nitelik kazanır.
- Öğrenci derse ve içeriğe istediği şekilde katılabilir.
- Çekingen öğrencilerin derslere katılımları artar.

Asenkron Uzaktan Eğitim Modelinin Dezavantajları:

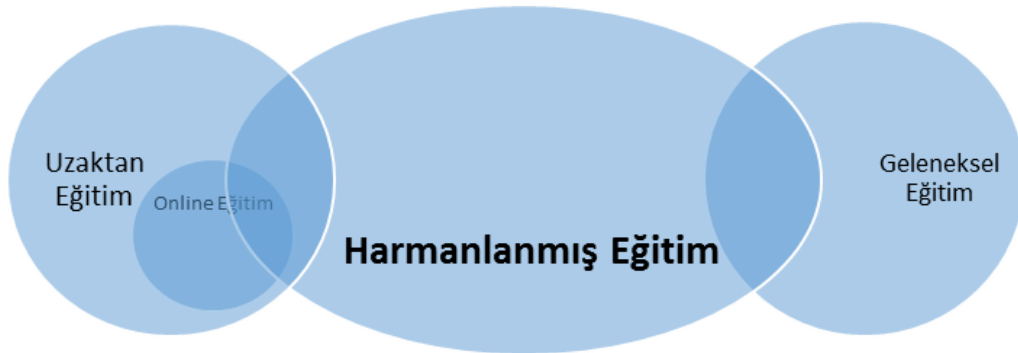
- Sanal ve dağınık bir öğrenci topluluğu oluşturur.

- Dersler uygulamalı yapılmaya uygun değildir.
- Gözetmen gerektiren sınavlarda dışa bağımlılık mevcuttur.
- Öğrenciler üzerinde izole edilmişlik etkisi oluşturabilir.
- Anında geri besleme yapılamaz.

2.2.3 Karma (Harmanlanmış) Eğitim Modeli

Uzaktan eğitim ortamlarında yapılan tasarımlarda harmanlanmış öğrenme çerçevesi (blended learning) denilen ve senkron ve asenkron uzaktan öğrenme modelleri ile yüz yüze öğrenme tasarımlarının birlikte kullanıldığı düzenlemeler de mevcuttur. Bu model özellikle mesleki eğitim uygulamalarında görülmektedir (Taşpınar, 2014). Bkz. Şekil 2.3

Harmanlanmış öğrenme ile ilgili literatürde farklı tanımlamalara rastlamak mümkündür. Bunlardan biri, harmanlanmış öğrenmeyi bir program olarak tanımlamıştır. Buna göre Karma (Harmanlanmış) Öğrenme, yalnızca farklı bilgi aktarım yöntemlerinin karıştırılarak uygulanması değil, bu programdan en üst düzeyde verim sağlayacak şekilde teknoloji ve öğrenme metotlarını doğru kullanarak doğru yetenekleri doğru zamanda doğru insana aktarma işlemidir (Singh ve Reed, 2001).

Şekil 2.3: Eğitim modelleri arasındaki ilişki.

Kaynak: (Oh, 2006)

Karma eğitim senkron ve asenkron uzaktan eğitim modellerinin avantajlarını bir arada barındırmakla birlikte bu eğitimlerin birbirlerine ve örgün eğitime göre var olan dezavantajlarını da ortadan kaldırmaktadır. Yüz yüze yapılan eğitim

uygulama yöntemleri ile örgün eğitimin avantajlarından yararlanılırken uzaktan yapılan eğitimlerle de örgün eğitim sisteminin dezavantajları ortadan kaldırılmaktadır.

2.3 Uzaktan Eğitim ve Öğretim Tasarımı

Öğretim tasarımı, sistematik bir yaklaşımla, fonksiyonel bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için belli bir hedef kitlenin öğrenme ihtiyaçlarını giderebilmek için öğrenme sistemleri geliştirme işi olarak tanımlanmaktadır (Şimşek, 2014). Öğretim tasarımı yapılmadan öğrenmede kaliteyi yakalamak ve belirlenen hedeflere ulaşmak mümkün değildir (Siribaddana, 2010).

Çağımızda yaşanan gelişmeler paralelinde, değişen eğitim ihtiyaç ve taleplerinin yeterli ve etkin karşılanabilmesi için öğretim tasarımı modellerinin uygulamada referans alınması gerekmektedir. Bu modeller eğitim-öğretim süreçlerinin planlanması, eğitim sürecinde kullanılacak materyallerin belirlenmesi, süreç değerlendirmesinin yapılması ve gerekli diğer düzenlemelerin yapılması işlemlerini içermektedir. Eğitimin etkinliğinin sağlanması ve doğru modellerin uygulanabilmesi amacıyla pek çok öğretim tasarımı modeli geliştirilmiştir. Modellerdeki farklılaşma, öğrenme ve öğretmeye bakış açılarının farklı olması, kullanılan sektör, gereklilik, tasarım sürecinin dinamikleri ve üretilecek ürün türü gibi etmenlerden kaynaklanmaktadır (Şimşek, 2014).

Aynı şekilde uzaktan eğitim modelleri eğitim sürecinde yapılandırılmıştır. Bu modeller, etkileşim ve iletişim kuramı, bağımsız çalışma, etkileşimsel uzaklık, endüstri yaklaşımı, androgoji ve işbirlikli özgürlük kuramı şeklinde sıralanabilir (Karataş, 2003).

2.4 Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

Uzaktan eğitim sistemlerinde internet teknolojilerinin çeşitlenmesi ve yaygınlaşması dikkate alınarak, literatürde uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme konusunun çevrimiçi ölçme ve değerlendirme olarak tanımlandığına rastlanılmıştır.

Çevrimiçi öğretim geleneksel eğitim ve öğretim modellerinden farklı yaklaşımlar içermekte olduğundan ölçme ve değerlendirmeler de farklılaşmaktadır. Çevrimiçi eğitimde sürekli değerlendirme yapılması, üç boyut açısından önem arz etmektedir (Balta ve Türel, 2013):

- 1- Geri Dönüt
- 2- Öğrenciden öğrenciye farklılık gösteren öğrenme durumunun kontrolü
- 3- Değerlendirme süreçlerinin sonucunda elde edilecek öğrenme kalitesi

Belirtilen konuların aksamaması ve eğitim kalitesi açısından çevrimiçi eğitimde sürekli ölçme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Ölçme ve değerlendirme yöntemlerine baktığımızda değerlendirme yöntemleri; geleneksel yöntemler ve alternatif yöntemler olarak iki başlıkta toplanmaktadır (Balta ve Türel, 2013). Geleneksel yöntemler sözlü, yazılı ve çoktan seçmeli testler ile yapılan sınavlarla yapılıyor olsa da alternatif değerlendirme yöntemleri farklılık göstermektedir. Bununla birlikte çevrimiçi eğitimde ölçme ve değerlendirme yöntemleri arasında geleneksel yöntemler de kullanılmaktadır. Kısaca açıklamak gerekirse;

Sözlü sınavlarda çevrimiçi öğrenme esnasında eğitimciler ile öğrenciler video konferans ve benzer teknolojiler kullanılarak bir araya getirilir. Yazılı sınavlarda ise belli yazılımlar aracılığı ile öğrencilere sorulan soruların cevaplarının internet ortamda alınması ile mümkün olabilmektedir. Ancak yazılı sınavların çevrimiçi öğrenmede etkin bir ölçme ve değerlendirme yöntemi olduğu konu ile ilgili çalışmaların genelinde düşünülmediği görülmüştür. Çoktan seçmeli testler, öğrencilerin belli seçenekleri seçmesine veya evet-hayır gibi dikotomi cevapları vererek ölçme ve değerlendirmeye alınmasına dayanır. Gelişmiş ülkelerde sıkça kullanılan bir yöntemdir (Archibald, 1991). Alternatif Yöntemler ise şunlardır:

Otantik Değerlendirme: Öğrencilerin gündelik yaşam içerisinde karşılaştıkları sorun ve problemleri çözmelerine yönelik yeterliliklerini sergilemeleri gereken bir değerlendirme biçimidir. Öğrencilerden fikir üretmeleri ve bu fikirleri gerçek dünya ile kaynaştırarak fikrin kullanımı ile ilgili görevleri tamamlamaları istemektedir. Bu yaklaşımda öğrencinin öğrendiklerini ne kadar hatırladığını anlamak değil, önceki bildiklerine göre niteliksel olarak yaşanan değişimleri anlamak ve öğrenme sürecini geliştirmek temel amaçtır (Archibald, 1991).

Portfolyo Değerlendirme: Öğrencilerde yaşanan gelişimin tam bir resmini yansıtan çalışmaların toplamıdır. Geleneksel yaklaşımın gerektirdiği bir tepkiyi seçmek ya da işaretlemekten farklı olarak üretim gerektiren bir performans değerlendirme biçimidir. Portfolyo, öğrenenin çaba ve çalışmalarını, gelişimini ve başarılarını içeren ve bunları yansıtan öğrenci faaliyetlerinin amaçlı bir toplamı olarak tanımlanmıştır (Paulson ve diğerleri, 1991).

Performans Değerlendirme: Performans değerlendirme yönteminde öğrenciler gerçek hayatta karşılaştıkları problemlerle yüz yüze getirilmekte ve bu problemlere gerekli bilgi ve becerilerini kullanarak çözüm getirmeleri istenmektedir. Bu yöntemle öğrenciler daha esnek bir değerlendirme sürecinin içerisinde bulunmaktadır. Performans değerlendirme yönteminde süreç sonunda etkin ve sağlıklı karar verme açısından kullanılacak ölçütlerin dikkatli bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir (Mueller, 2005).

Açık Kitap: Açık kitap yöntemi ile yapılan sınavlar öğrencileri düşünme becerileri yönüyle sınamaktadır. Öğrenci sahip olduğu kaynaklardaki bilgiyi sadece hatırlamak değil, üst düzey düşünme becerileri ile bilgileri düzenleyerek soruları çözmeye çalışmaktadır (Rakes, 2008).

Değerlendirme Listeleri (Rubrik): Öğrencilerin ödevler ve kendi ölçümleri noktasında kaliteli bir değerlendirmeye yardımcı olan yöntemdir. Değerlendirme Listeleri öğrencilerin buldukları grup içerisinde hem kendi hem de arkadaşlarının performanslarını somut olarak değerlendirmelerine yardımcı olmaktadır. Değerlendirme Listeleri ölçülebilir bir materyal sunduklarından not düşüklüğü, memnuniyetsizlik gibi konuların objektif olarak ele alınmasını sağlamaktadır (Palloff ve Pratt, 2009).

Akran Değerlendirme: Öğrenci tarafından hazırlanan ödev, proje ve araştırma gibi çalışmaların kendi arkadaşları tarafından değerlendirilmesidir. Öğrenciler arkadaşlarının çalışmalarını değerlendirirken bu çalışmalarını kendi çalışmalarını ile kıyaslayarak farklı bir akış açısı geliştirmektedir. Öğrencilerin değerlendirmelerinin arkadaşları tarafından yapılması öğrencinin farklı açılardan kendini görebilmesi sebebiyle öğrenme sürecine olumlu katkılar sağlamaktadır (Aldağ ve Gürpınar, 2007).

2.5 Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Sınırlılıkları

Kaya (2002) tarafından kaleme alınan uzaktan eğitim isimli çalışmada yapılan SWOT analizi sonucu uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

Uzaktan Eğitimin Avantajları:

- Eğitim seçeneklerini çeşitlendirme,
- Fırsat eşitsizliğini azaltma,
- Kitle eğitimi kolaylaştırma,
- Eğitim programlarında standardizasyon sağlama,
- Eğitim maliyetlerini düşürme,
- Eğitimin niteliğini artırma,
- Öğrencilere serbestlik sağlama,
- Öğrencilerin zengin bir eğitim ortamına ulaşmasını sağlama,
- Bağımsız bir öğrenme sistemi olma,
- Öğrenciye sınıf ortamında eğitim görmeye zorlama,
- Bireysel öğrenmeyi sağlama,
- Bireylere öğrenme sorumluluğu kazandırma,
- İlk kaynaktan öğrenilecek bilgiyi sağlama,
- Alan uzmanlarından daha fazla kişinin yararlanmasını sağlama,
- Başarı koşullarının aynı olmasını sağlama,
- Eğitimin kitleleşmesine rağmen bir taraftan da bireyselleşmesi,
- Belli bir zamanda belli bir alanda bulunma zorunluluğunu ortadan kaldırma.

Uzaktan Eğitimin Dezavantajları:

- Yüz yüze eğitim ilişkilerinin kolay sağlanamaması,
- Öğrencilerin sosyalleşmesinin engellenmesi,
- Yardımsız ve kendi kendine öğrenme zorluğu çeken öğrencilere yeterli yardım sağlanamaması,
- Çalışan öğrencilerin dinlenme zamanlarını ortadan kaldırması,
- Derslerin uygulama kısımlarından yeterli yararlanamama,
- Tutum ve beceriye yönelik davranışların gerçekleştirilmesinde etkili olunamama,

- Ulaşım ve iletişim teknolojilerine bağımlı olma.

2.6 Uzaktan Eğitimin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri

2.6.1 Türkiye’de Uzaktan Eğitim Politikaları

Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamalarının 1950’li yıllara uzandığı görülmektedir. Öte yandan çevrim içi uzaktan eğitim uygulamaları 1996 yılında internet erişiminin başladığı döneme dayanmaktadır. Uzaktan eğitim politikalarına baktığımızda gerek devlet gerekse özel sektör tarafından uzaktan eğitim uygulamalarının yapıldığı ve bu eğitim uygulamalarının ortaokul düzeyinden başladığı görülmektedir.

22 Eylül 2001 tarihinde 24561 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Ortaokulu Yönetmeliği ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Açık Öğretim Ortaokulunun kuruluş, görev ve işleyişiyle ilgili usul ve esaslar düzenlemiş ve bu alanda uzaktan eğitimin önü açılmıştır.

Yine özel öğretim kurumlarında 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ve Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Uzaktan Öğretim Yapan Dershane ve Kurslar Yönergesi ile özel öğretim kurumlarına yönelik uzaktan eğitim uygulamalarına düzenlemeler getirilmiştir.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarca uygulanan 21.5.2010 tarihli 27587 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği ve Halk Eğitimi Faaliyetlerinin Uygulanmasına Dair Yönerge ile yine Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (HBOGM) ve bağlı kurumlarda uzaktan eğitim uygulamaları ile ilgili düzenlemelere yer verilmiş ve uygulanacak olan politikalar belirlenmiştir.

2.6.2 Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim

Yükseköğretim kurumlarında uzaktan eğitim 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 44'üncü ve 46'ncı maddelerine dayanılarak hazırlanan Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar çerçevesinde uygulanmaktadır. Bu usul ve esaslar çerçevesinde, bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı ön lisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde uzaktan öğretim programları açılması ile birinci ve ikinci öğretimde bazı derslerin uzaktan öğretim yöntemiyle verilmesine ilişkin çerçeve belirlenmiştir.

Günümüzde artık birçok yükseköğretim kurumundan uzaktan eğitim ile ön lisans, lisans ve yüksek lisans programları yürütülmektedir. Bununla birlikte birçok üniversite, yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim metotlarını bir arada kullanarak harmanlanmış eğitim modeli uygulamaktadır. Başta Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi olmak üzere, uzun yıllardır “açık öğretim” adı altında uzaktan eğitim çalışmaları yürütülmektedir. 2013 yılında Yükseköğretim Kurulunun yayımladığı Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar ile belirlenen uzaktan eğitim uygulamaları üniversitelerde hızla artmaktadır (Cabı ve Ersoy, 2017).

2.7 İlgili Çalışmalar

Ak ve Diğerleri (2018), “Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, Marmara Üniversitesinde meslek yüksekokulunda yer alan bölümlerde uzaktan eğitime yönelik bir inceleme gerçekleştirmiştir. Uzaktan eğitim programlarını, örgün eğitim programları ile başarı ve memnuniyet bazında karşılaştırmalı analize dayalı olarak incelemiş ve incelediği kitlede uzaktan eğitimin olumlu, olumsuz yönlerini ortaya koymuştur. Çalışma neticesinde ulaşılan sonuçlar arasında yer alan senkron derslerde, öğrencilerin dersi takip sürelerinin az olması, genel anlamda derslerin takibinin %30 civarında olması ve sınavlarda başarı oranının örgün eğitime göre düşük olması dikkat çekici bulgulardır. Çalışmada bulgular göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim sistemlerinin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Çukadar ve Çelik (2003), üniversitelerde verilen uzaktan eğitime kaynak oluşturmak amacıyla kurulan sanal kütüphaneleri incelemek adına kaleme aldığı ve “İnternete Dayalı Uzaktan Öğretim ve Üniversite Kütüphaneleri” adını verdiği çalışmasında, ülkemizdeki ve yurtdışındaki sanal kütüphaneleri inceleyerek uzaktan eğitim gören öğrencilerin bilgi ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılamaya yönelik öneriler sunmayı amaçlamıştır. Çalışma sonucunda ülkemizde ve dünyada uzaktan eğitime yönelik kurulan sanal kütüphanelerin yaygınlaştığı ve üniversitelerin kütüphanelerine sanal ortam desteği geliştirmeye çalıştıkları görülmüştür. Bununla birlikte sanal kütüphanelerin sorunları ele alınmış ve verimli, kaliteli bir ortam sunabilmek için düzenleme önerileri ortaya konulmuştur. Öneriler içerisinde, nitelikli personel bulundurulması ihtiyacı ve veritabanının kullanışlı, kolay erişilebilir olması gibi öneriler dikkat çekmektedir.

Kesim (2009), “Okul Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Yetiştirilmeleri İçin Eğitim İhtiyaçlarına Dayalı Bir Program Önerisi” isimli Doktora Tezi çalışmasında öncelikle okul yöneticilerinin eğitim ihtiyaçlarını tespit etmeyi, daha sonra bu ihtiyaçlara yönelik bir uzaktan eğitim programı geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda ülkenin yedi bölgesinden yedi il belirleyerek toplamda 1164 okul yöneticisi araştırmanın ihtiyaç analizi bölümünün örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin teknoloji yönetimi, örgütsel iletişim, mesleki gelişim ve kaynakların verimli kullanımı ile ilgili eğitim ihtiyaçları tespit edilmiştir. Teknoloji yönetimi ile ilgili eğitim ihtiyacının diğer alanlara göre daha yüksek olduğu, yöneticilerin örgütsel iletişim alanındaki eksikliklerini mesleki gelişim alanından daha çok önemsendiği anlaşılmıştır. Geliştirme bölümünde ise uzaktan eğitim ve eğitim teknolojileri konularında alan uzmanlarından yararlanmak amacıyla konu ile ilgili bir kongrede öğretim üyelerinin ve uzmanların görüşlerine başvurularak eğitim programı ve modeli geliştirilmiştir. Bulgular neticesinde benzer araştırmalarda dikkate alınması gereken öneriler ile birlikte sunulan uzaktan eğitim programının uygulayıcılarına da önerilerde bulunulmuştur.

Konuyla ilgili bir başka çalışma Yadigar (2010) tarafından yüksek lisans tezi olarak “Uzaktan Eğitim Programlarının Etkinliğinin Değerlendirilmesi” başlığıyla ele alınmıştır. Çalışmada üniversiteler tarafından düzenlenen uzaktan eğitim programlarının etkinliği ve verimliliği hakkında bilgi edinebilmek amacıyla Gazi Üniversitesi tarafından bir uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programının eğitim alan

öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Çalışmadan elde edilen verilere göre, öğrencilerin ileride yine uzaktan eğitimi tercih etmek istedikleri, teknik altyapının düzgün hazırlandığı gibi olumlu sonuçların yanı sıra program içeriklerinin yetersiz olduğu, katılım ve dönüt verme ile ilgili gelişime ihtiyaç olduğu gibi eleştiriler olduğu da görülmüştür. Çalışma sonucunda bu tür programların geliştirilmesi için detaylı sistem analizlerine yer verilmiştir.

Erdemir (2014), uzaktan eğitim ve bulut teknolojisi ile ilgili çalışmasında, öğrencilerin planlama, iletişim becerileri ve grup çalışması, bilgi paylaşımı ve bilgiye ulaşma, etkileşimli öğrenme, raporlama ve sunum gibi konularda gelişiminin sağlanması noktasında bulut teknolojilerinin ve proje tabanlı öğrenmenin uzaktan eğitime entegrasyonunun önemli katkı sunabileceği kanısına ulaşmıştır.

Kılınç (2015), “Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Etkililiği Üzerine Bir Araştırma” isimli doktora tez çalışması kapsamında, İnönü Üniversitesi bünyesinde yer alan Uzaktan Eğitim Merkezi’nin bir lisans tamamlama programı özelinde uzaktan eğitimin etkililiğini ölçmeyi amaçlamıştır. Yarı deneysel bir araştırma ile uzaktan eğitim yoluyla verilen derslerdeki akademik başarı ölçülmüş ve farklı değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Çalışma neticesinde ön test ve son testler karşılaştırılarak başarı oranları ortaya konulmuş, başarıya olumsuz etkinin olmadığı görülmüştür. Geleneksel eğitim ile karşılaştırıldığında arada çok az bir farkla benzer sonuçlar elde edilmiş, uzaktan eğitimin olumlu veya olumsuz bir etkisinin olmadığı yorumu yapılmıştır. Buradan hareketle uzaktan eğitimin yer, zaman tasarrufu sağlaması ve fonksiyonel olması dolayısıyla, ihtiyaç duyulduğunda kullanılması önerilmiştir. Çalışma sonunda eksik yönler tespit edilmiş ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Konuya farklı bir açıdan bakıp problem odaklı bir çalışma yapan Esgice (2015), “Açık ve Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Okul Bırakma Sebepleri” adlı çalışmasında, okul bırakma, devamsızlık, ders takibinde düzensizlik gibi sorunların sebeplerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma, durum çalışması yöntemiyle yapılmış ve 25 öğrenciye uygulanmıştır. Çalışmada söz konusu etkenler; okul ve program, kişisel özellikler ve sosyal çevre adı altında üç kategoride incelenmiştir. Okul ve programdan kaynaklı sebepler arasında, başta eğitim ücretini ödeyememe olmak üzere, uyum problemleri, oryantasyon eksikliği ve teknik sorunlar yer almıştır. Kişisel özelliklerde ise başarısızlık kaygısı ve hedef eksikliği dikkat çeken sebepler

arasındadır. Yine sosyal çevre ile ilgili sebeplere bakıldığında genellikle aile ve iş temelli sorunlar görülmüştür. Elde edilen bu bulgulardan hareketle çalışma sonunda açık ve uzaktan eğitim merkezlerine, eğitimi planlarken ve tasarlarken öğrenci tercihlerini ve beklentilerini göz önünde bulundurmaları, teknik aksaklıkları gidermeden eğitime başlamamaları gerektiği şeklinde önerilerde bulunulmuştur.

Uzaktan eğitimde önemli bir diğer konu olan eğitimcilere yönelik “Uzaktan Eğitim Programlarında Ders Veren Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime Yönelik Bilgi, İnanç Ve Uygulamaları Arasındaki İlişkiler” isminde bir çalışma yapan Yıldız (2015), üç farklı üniversiteden 16 öğretim elemanı ile karma yöntem kullanarak araştırmayı gerçekleştirmiştir. Bulgular arasında öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili bilgilerinin net olmadığı, ders bazlı açıklama yaptıklarından dolayı ortak bir görüşün olmadığı, kendilerini teknik olarak yeterli buldukları, uzaktan eğitimi öğrenciler açısından etkileşim azlığı dolayısıyla geleneksel eğitime göre daha az yararlı buldukları, sistemin altyapı ve kullanılabilirlik anlamında problemler olduğu gibi tespitler yer almaktadır. Bunun yanı sıra araştırmanın konusu olan inanç ve uygulama arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiş ve buradan hareketle, uzaktan eğitimde inancın uygulama üzerinde kısmen etkili olduğu yorumu yapılmıştır.

Öğretim elemanları ile ilgili benzer bir çalışmayı Ordu ilinde gerçekleştiren Koloğlu (2016) “Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime Bakış Açıları Ve Hazırbulunuşlukları: Ordu Üniversitesi Örneği” çalışmasında, farklı olarak uzaktan eğitimde görev alma değişkenine bakılmaksızın 163 öğretim elemanının uzaktan eğitime bakışını ve hazırbulunuşluluğunu ölçmeyi hedeflemiştir. Çalışma sonucunda öğretim elemanlarının uzaktan eğitimi destekledikleri fakat bu konuda eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra hazırbulunuşluluk ölçeğinde, bilgi eksikliklerinden dolayı kararsız cevapların yoğunlaştığı görülmüştür.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Çalışmada karma yöntem araştırması tercih edilmiştir. Karma yöntem araştırmaları, uygulayıcıların doğrulama, mantıksal sına, detay ve araştırma genişliği, anlamlandırma gibi konularda daha iyiye ulaşmak amacıyla nicel ve nitel verileri aynı konu çevresinde birlikte toplayıp birleştirdikleri bir araştırma yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Johnson ve Diğerleri, 2007). Aynı zamanda karma yöntem, algının birden çok boyutunun bir arada değerlendirilmesiyle sonucu daha değerli kılması, farklı bakış açıları ile inceleme yapmanın bulguları daha doğrulanabilir hale getirmesi, tartışma ve diyaloga daha müsait olması dolayısıyla etkinlik oranını artıran, nitel ve nicel yöntemleri bir arada kullanmayı sağlayan bir yöntemdir (Greene, 2007).

Bu yöntemin tercih edilmesinin sebebi, nicel araştırmaların geniş örneklem boyutu, eğilim tespiti ve genellemeye daha müsait olmasının yanı sıra nitel araştırmaların odak gruplar ya da bireyler ile de olsa detaylara inerek sorunun temellerine ulaşabilmeyi kolaylaştırabilmesi şeklinde öne çıkan güçlü yönlerini birleştirerek daha kaliteli, okuyucu için daha anlamlı ve verimli sonuçlar ortaya koymaktır.

Araştırma iki aşamalı bir uygulama sürecinden oluşmaktadır. İlk aşamada nicel bölümde öğrencilerden oluşan geniş bir örneklem grubuna anket uygulanmış, analiz edilmiş ve daha sonra detaylı inceleme amacıyla nitel bölümde öğretim elemanı ve öğrencilerden oluşan küçük gruplara görüşme formları aracılığı ile açık uçlu sorular sorularak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Balıkesir Üniversitesinde ortak derslerini uzaktan eğitim yoluyla alan meslek yüksekokulları ve fakültelerin 1. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini iki kısımdan oluşmaktadır.

Nicel araştırma bölümünde anketin uygulanması için Balıkesir Üniversitesi bünyesinde ortak derslerinde uzaktan eğitim kullanan farklı meslek yüksekokulu ve fakültelerden 1695 kişi oluşturmaktadır. Nitel araştırma bölümünde örneklem, Balıkesir Üniversitesi'nde uygulamanın yapıldığı İlahiyat Fakültesi 1. sınıf öğrencilerinden bu dersleri alan ve uzaktan eğitim sistemini kullananlar arasından gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen 20 kişi ile yine kullanıcı görüşlerini alabilmek için üniversitede bu sistemde ders veren öğretim elemanlarından gönüllülük esasına dayalı seçilmiş 10 kişiden oluşmaktadır.

3.3 Uzaktan Eğitim Öğretim Ortamı: Balıkesir Üniversitesi Örneği

Balıkesir Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (BAUZEM)'de ortak dersler için kullanılan öğrenme yönetim sistemi olarak Moodle öğrenme yönetim sistemi kullanılmaktadır. Moodle Öğrenme Yönetim Sistem yazılımının temel özellikleri:

- Öğrenme iletişim araçları olarak tartışma formu, dosya alışverişi, e-posta, takvim ve not tahtası ve gerçek zamanlı sohbet imkânına sahiptir.
- Dersin takvim üzerinde ilerleme durumu görüntülenebilmektedir. Programda öğrencilere yardım ve yönlendirme desteği öğrenciler görüşme ve tartışmalar içinde arama yapabilirler.
- Öğrenci kullanım araçları olarak öğrencinin kendini değerlendirmesi için öğrenci kişisel sayfaları bulunmaktadır.

Bu sistemin destek araçları olarak kimlik denetimi, kurs yetkileri düzenleme, sunucu hizmetleri ve kayıt entegrasyonu bulunmaktadır. Sistem kimlik denetimi için temel kullanıcı ismi ve şifresini kullanır. Yöneticiler için farklı grup rollerinden erişim olanakları vardır. Öğitmenler özel tarihlere tartışmalar veya kurs etkinlikleri koyabilirler. Sistem eş zamanlı olarak kurs tarihlerini kurumsal takvime göre ayarlar. Öğitmenler soruları çoktan seçmeli, kısa cevaplı veya karşılaştırmalı şekilde oluşturabilirler. Soruların her bir cevabı ayrıntılı geri bildirim ve izlenimi içerir.

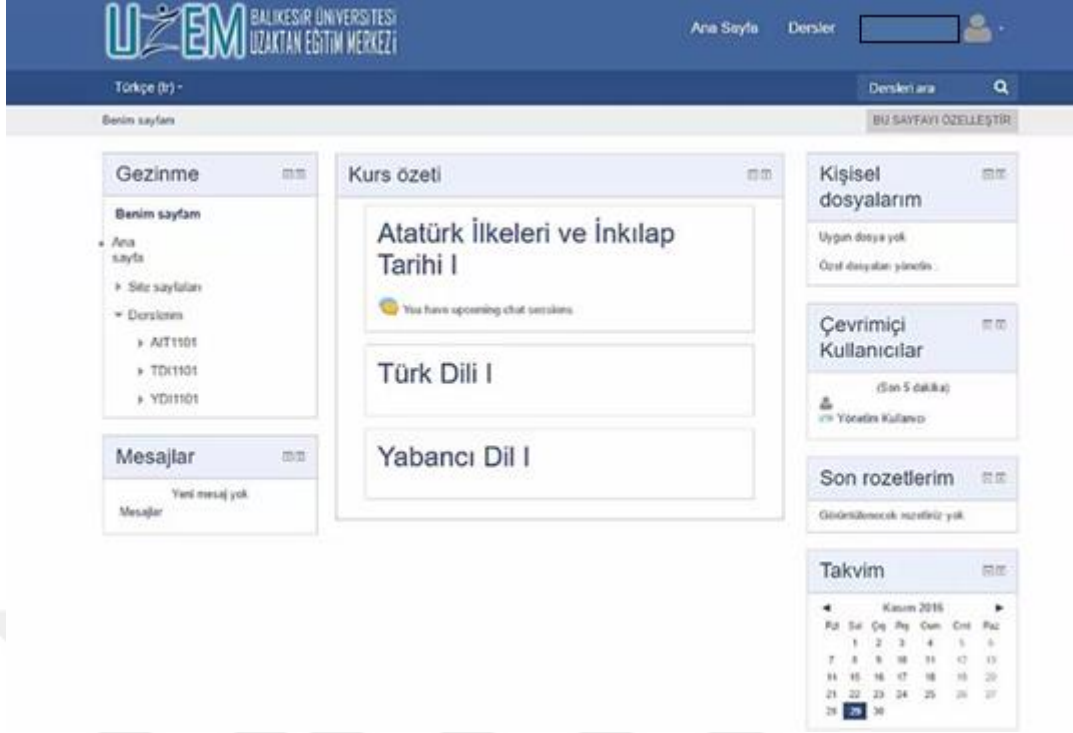
3.3.1 BAUZEM Moodle Sisteminin Arayüzü ve Kullanımı

Şekil 3.1: Sistem girişi.

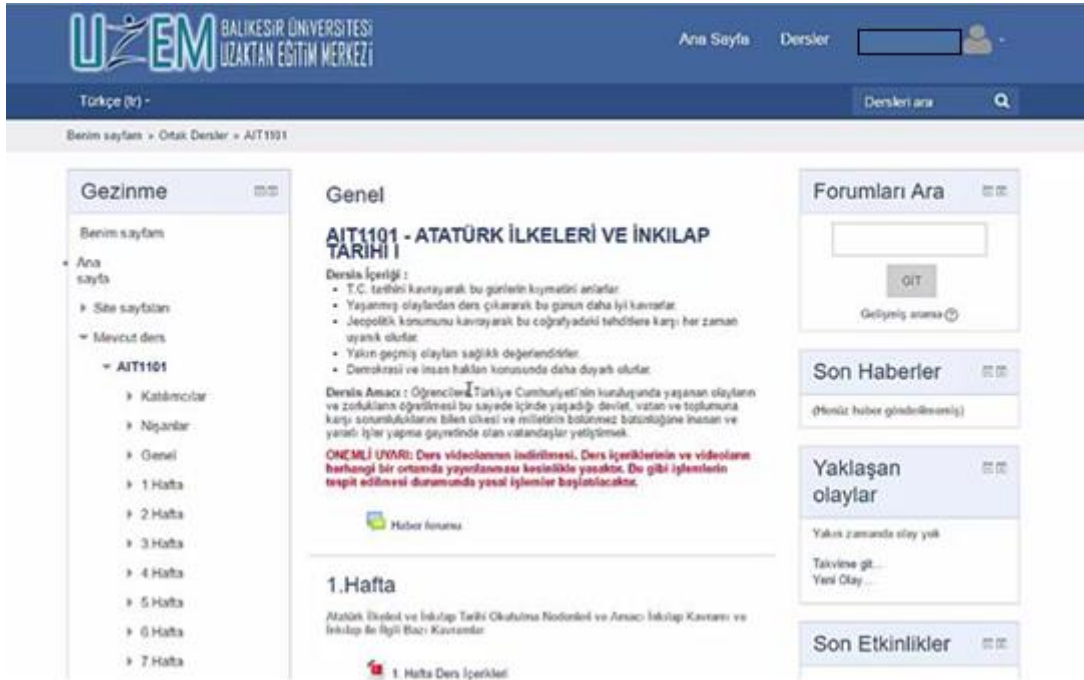
Kaynak: (BAUZEM, 2017)

Öğrenciler <https://ortakdersler.balikesir.edu.tr/> adresine tıkladıkları zaman Şekil 3.1’de görüldüğü gibi ekran karşılına çıkmaktadır. Görülen ekrandan kullanıcı adı kısmına öğrenci numarasını şifre kısmına da TC kimlik numarasını yazarak giriş yapabilmektedir. Sisteme giriş yaptıktan sonra isterlerse şifrelerini değiştirebilmektedir. Öğrenciler, sisteme giriş yaptıktan sonra Şekil 3.2’deki gibi tüm derslerini görebildikleri ekran ile karşılaşmaktadır.

Şekil 3.2: Sistemin arayüzü (BAUZEM, 2017)

Derse girdikten sonra öğrenciler Şekil 3.3’de görüldüğü gibi ders içeriklerine ve varsa önemli duyurularına ders ismine tıklandıktan sonra ulaşabilmektedir.

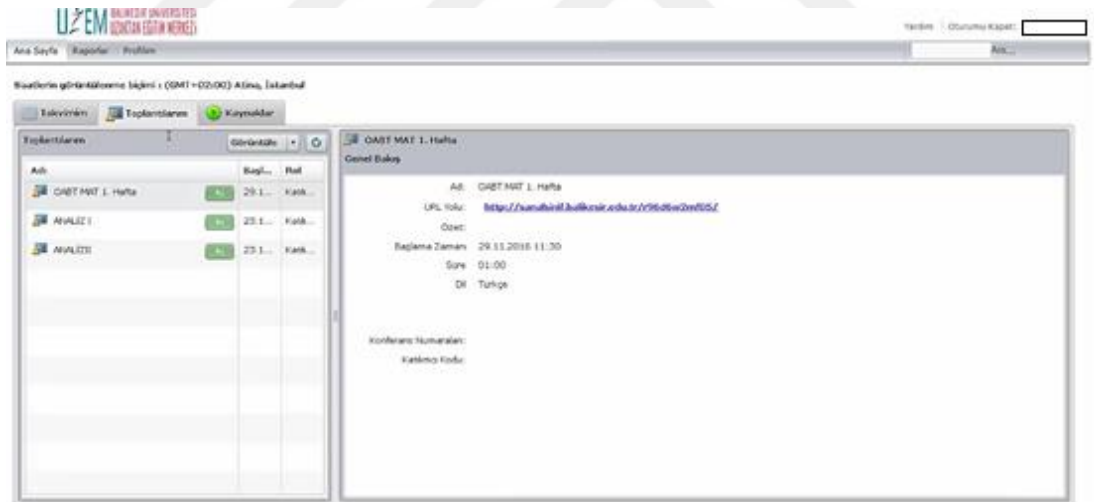
Şekil 3.3: Derse giriş ekranı (BAUZEM, 2017)

3.3.2 BAUZEM Sanal Sınıflar

Şekil 3.4: Sanal sınıf girişi (BAUZEM, 2017)

Öğrenciler <http://sanalsinif.balikesir.edu.tr> adresine tıkladıkları zaman Şekil 3.4'da görüldüğü gibi ekran karşılıklarına çıkmaktadır. Görülen ekrandan kullanıcı adı kısmına mail adresi, parola kısmına da oluşturulan şifre yazılarak giriş yapılabilmektedir. Sisteme giriş yaptıktan sonra istenirse şifre değiştirilebilir.

Şekil 3.5: Sanal sınıf ilk arayüz (BAUZEM, 2017)

Şekil 3.5'de görüldüğü gibi sisteme giriş yaptıktan sonra toplantılarım kısmında aktif olan derse öğrenciler katılım sağlayabilmektedir. Derse giriş yaptıktan sonra Şekil 3.6'daki gibi bir ekran ile canlı derse katılım sağlanmaktadır.

Şekil 3.6: Sanal sınıf ders ekranı (BAUZEM, 2017)

Öğrenciler sanal sınıf üzerinden;

Katılımcılar sekmesinden o anda derste aktif olan kişileri görebilir, sohbet sekmesinden herkese açık şekilde mesaj yazabilir istenirse özel olarak da sohbet başlatabilir, ikona tıklatıldığında ise istenildiği zaman söz hakkı isteyebilir, katılabilir, karşı çıkabilir, çekilebilir aynı zamanda daha yüksek sesle veya daha düşük sesle de konuşabilir durumdadır.

3.4 Veri Toplama Araçları ve Araştırma Soruları

Verilerin toplanmasında Nicel Araştırma bölümünde; 4 demografik, 5 çoktan seçmeli ve 20 adet 5'li likert tipi olmak üzere toplam 29 maddeden oluşan Ortak Derslerde Uzaktan Eğitim Kullanımı Memnuniyet Anketi isimli yapılandırılmış anket kullanılmıştır. Ortak Derslerde Uzaktan Eğitim Kullanımı Memnuniyet Anketi, genel kabul görmüş memnuniyet ve etkinlik değerlendirme ölçekleri örnek alınarak; Eğitim Teknolojileri ve Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanında 3 uzmanın görüşüne başvurularak geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenirlik çalışması pilot uygulama ile yapılmış anket kullanılmıştır. Çalışmanın nitel bölümünde ise hem öğrenciler hem de öğretim elemanları için 5 açık uçlu sorudan oluşan, araştırmacı ve uzmanların görüşleri alınarak geliştirilmiş olan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçları yapılandırılırken aşağıda yer alan sorular ve konular bazında çalışmalar yapılmıştır.

3.4.1 Anket

- Soru 1.** Öğrenciler Uzaktan eğitim sistemine hangi ortamlardan erişmektedir?
- Soru 2.** Öğrenciler erişim için cep telefonu (mobil) yöntemi kullanmakta mıdır?
- Soru 3.** Öğrencilerin aldıkları uzaktan eğitim ile ilgili aşağıdaki temalarda değerlendirmeleri nasıldır?

Alt Araştırma Konusu 1. Ders içeriklerinden memnuniyet

Alt Araştırma Konusu 2. Sistem ve arayüz yeterliliği

Alt Araştırma Konusu 3. Öğretim elemanları hakkında görüşler

Alt Araştırma Konusu 4. Sınavlardan memnuniyet ve sınavların uygunluğu

Alt Araştırma Konusu 5. Teknik ve kurumsal işleyiş

3.4.2 Görüşme Formları

3.4.2.1 Öğrencilere Yönelik Görüşme formu

- Soru 1.** Uzaktan eğitimin öğrenciler açısından hangi avantajları ve dezavantajları vardır?
- Soru 2.** Tercih şansları olsaydı öğrenciler örgün eğitim ve uzaktan eğitimden hangisini tercih ederlerdi? Tercih sebepleri nelerdir?
- Soru 3.** Öğrencilerin aşağıdaki başlıklarda ders materyalleri ile ilgili değerlendirmeleri nasıldır?
- Alt Araştırma Konusu 1-** Yazılı İçerikler (PDF Ders Notları, Dijital Ders Sunuları)
- Alt Araştırma Konusu 2-**Ders Videoları
- Soru 4.** Öğrencilerin sistemle ilgili görüşleri nelerdir?

3.4.2.2 Öğretim Elemanlarına Yönelik Görüşme Formu

- Soru 1.** Öğretim elemanlarının çevrimiçi dersin hazırlık aşaması ile ilgili değerlendirmeleri nasıldır?

Soru 2. Öğretim elemanlarının çevrimiçi ders içeriklerinin yeterliliği ile ilgili görüş ve önerileri nelerdir?

Soru 3. Örgün eğitim ve uzaktan eğitim kıyaslandığında aşağıdaki konularda öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Konusu	1. Öğrenim Kazanımları
Alt Araştırma Konusu	2. Ders Sunuş Biçimi
Alt Araştırma Konusu	3. Etkileşim
Alt Araştırma Konusu	4. Ders-Öğretim Tasarımı
Alt Araştırma Konusu	5. Öğrenme Çıktıları
Alt Araştırma Konusu	6. Diğerleri

Soru 4. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sisteminin geliştirilmesi ile ilgili önerileri nelerdir?

Soru 5. Öğretim elemanlarının üniversitedeki ortak derslerin uzaktan eğitimle verilmesi ile ilgili düşünceleri nedir?

3.5 Verilerin Analizi

Görüşmelerin %30'unda yüz yüze, %70' inde yazılı olarak veri toplanmış, görüşmelerde alınan cevaplar uygulama esnasında ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş, ardından yazılı ve sesli kayıtlar transkript yapılarak yazılı hale geçirilerek analize hazır hale getirilmiştir. Yazılı dokümandaki görüşmeler NVIVO 11 içerik analizi bilgisayar programına yüklenerek kodlar, alt kodlar ve temalar oluşturulup okuyucu için anlamlı hale getirilerek analizi yapılmıştır. NVIVO yazılımı araştırmacıların nitel araştırmalarda metinler için kodlar ile bağlantı kurarak verilerdeki ilişkileri görsel ve anlamlı raporlaştırmaları için kullanılmaktadır (Bacanak, 2013). Dokümanın detaylı incelenmesi, metin analizi, veri organizasyonu ve kavram haritaları bu program aracılığı ile yapılandırılabilir (Çayır ve Sarıtaş, 2017).

Ankette alınan cevaplar ise Microsot Excel programı yardımıyla tablo haline getirilmiş ve ilgili yazılımlar aracılığı ile betimsel analizi yapılarak frekans, grafik ve tablolar şeklinde sunulmuştur.

4. BULGULAR VE YORUM

Anket ve görüşme formları aracılığı ile elde edilen veriler, tablolar, grafikler ve kavram haritaları haline dönüştürülerek bu bölümde sunulmuştur. Çalışma sonucunda ortaya konulan verilerin sunumunda, yorumlanmasında ve değerlendirilmesinde araştırma amacına uygun olarak farklı yöntemler kullanılmıştır. Bulgular verilirken öncelik sırası da gözetilmiştir. Çalışma esnasında ilk olarak genel durumu görebilmek adına anket uygulanmış, sonra nicel araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak detayını araştırabilmek için görüşme formları oluşturulup uygulanmıştır. Bu kapsamda 1695 öğrenciye anket, 20 öğrenciye görüşme formu ve 10 öğretim elemanına, öğretim elemanlarına özel hazırlanan görüşme formu uygulanmak suretiyle toplamda 1725 veri toplanmıştır.

Anket bölümünde öncelikle 1695 öğrenciye ait Cinsiyet, Fakülte ve/veya Meslek Yüksek Okulu (MYO), Bölüm, Sınıf olmak üzere dört demografik özellik alınarak yorumlanmış, ardından erişim ve avantaj-dezavantaj durumları ile ilgili pasta grafikleri, son olarak da 5li likert tipi (1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum) ölçeğin yüzde, frekans ve ortalamalarını içeren betimsel analize yönelik tablo ve grafikler sunularak yorumlanmıştır.

Görüşme formlarının yer aldığı nitel bölümde ise veriler kavram haritaları ve üç boyutlu sütun grafikleri ile sunulmuş ve her biri ayrı ayrı yorumlanmıştır. Bu bölümde ek olarak dikkat çeken sonuçlara ve alınan görüşlerden birebir aktarımlara da yer verilmiştir.

4.1 Nicel Araştırma

Katılımcılardan Cinsiyet, Fakülte/MYO, Bölüm, Sınıf olmak üzere dört demografik bilgi alınmıştır. İlk olarak cinsiyet durumuna bakıldığında % 53,5 Erkek ve %46,5 Kadından oluştuğu görülmektedir (bkz. Tablo 4.1). Buradan hareketle katılımcıların cinsiyet dağılımının birbirine yakın olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 4.1: Demografik veriler - cinsiyet

<i>Katılımcıların Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular / Cinsiyet</i>		
	f	%
Cinsiyet		
Erkek	908	53,5
Kadın	787	46,5
Toplam	1695	100,0

İkinci olarak ankete katılan öğrencilere öğrenim görmekte oldukları Fakülte/MYO sorulmuştur. Bunun amacı sonuçların verimli olabilmesi için, ortak derslerin verildiği fakülte ve meslek yüksekokullarında olabildiğince geniş kapsamlı dağılım oluşturulmaya çalışılmasıdır. Verilere göre ortak derslerin verildiği 11 Meslek Yüksekokulu, 2 Fakülte, 2 Yüksekokul ve 1 Enstitü olmak üzere 16 okuldan katılımcının olduğu görülmüştür (bkz. Tablo 4.2). Yine sonuçlara göre %34.6 ile en yüksek katılımın Balıkesir MYO ve 16.6 ile Burhaniye MYO'dan olduğu görülmektedir. Bu durum da bu okulların öğrenci sayısının daha yüksek olması ve ulaşılabilirliğinin kolay olması dolayısıyla böyle şekillenmiştir.

Tablo 4.2: Demografik veriler – Öğrenim Görülen Okul.

<i>Katılımcıların Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular / Fakülte - MYO</i>		
	f	%
Fakülte / MYO		
Balıkesir MYO	591	34,9
Mühendislik Mimarlık Fakültesi	6	0,4
Ayvalık MYO	145	8,6
Bigadiç MYO	1	0,1
Burhaniye MYO	71	4,2
Edremit MYO	62	3,7
Susurluk MYO	67	4,0
Altınoluk MYO	66	3,9
İlahiyat Fakültesi	133	7,8
Burhaniye Uygulamalı Bilimler YO	281	16,6
Havran MYO	62	3,7
Dursunbey MYO	79	4,7
İvrindi Sağlık Hizm. YO	112	6,6
Kepsut MYO	16	0,9
Sosyal Bilimler Enstitüsü	3	0,2
Toplam	1695	100,0

Tabloya göre bir diğer demografik veri olarak sınıf dağılımında ankete katılan öğrencilerin %97,6 ‘sının 1. Sınıf %2,4’ünün de 2. Sınıf olduğu gözlemlenmiştir. Bunun sebebi ise ortak derslerin yalnızca 1. Sınıfta yer almasıdır. 2. Sınıf olduğunu beyan eden öğrenciler ise bu dersleri ikinci defa alan öğrencilerdir.

Tablo 4.3: Demografik veriler – sınıf.

<i>Katılımcıların Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular / Sınıf</i>			
		f	%
Sınıf	1	1656	97,6
	2	39	2,4
	3	0	0
	4	0	0
	Toplam	1695	100,0

Tablo 4.4: Demografik veriler – bölüm.

<i>Katılımcıların Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular / Bölüm - Program</i>			
		f	%
Fakülte / MYO	Bankacılık ve Finans	103	6,1
	Bankacılık ve Sigortacılık	17	1,0
	Bilgisayar Programcılığı	128	7,6
	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	101	6,0
	Çocuk Gelişimi	50	2,9
	Elektrik	42	2,5
	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	1	0,1
	Elektrikli Cihaz Teknolojisi	1	0,1
	Elektronik Haberleşme Teknolojisi	12	0,7
	Elektronik Teknolojisi	7	0,4
	Geleneksel El Sanatları	11	0,6
	Gıda Kalite Kontrolü ve Analizi	10	0,6
	Grafik Tasarımı	25	1,5
	İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi	4	0,2
	İlahiyat	133	7,8
	İlk ve Acil Yardım	79	4,7
	İnşaat Mühendisliği	1	0,1
	İnşaat Teknolojisi	59	3,5
	İş Sağlığı ve Güvenliği	35	2,1
	İşletme	2	0,1
	İşletme Yönetimi	95	5,6
	Kimya Teknolojisi	21	1,2
	Kontrol ve Otomasyon Teknolojisi	10	0,6
	Kuyumculuk ve Takı Tasarımı	6	0,4
	Laborant ve Veteriner Sağlık	48	2,8
	Maden Teknolojisi	24	1,4

Tablo 4.4 (Devam)

	Makine	45	2,7
	Mekatronik	27	1,6
	Mimari Restorasyon	77	4,5
	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	116	6,8
	Ormancılık ve Orman Ürünleri	20	1,2
	Otomotiv Teknolojisi	26	1,5
	Pazarlama	27	1,6
	Süt ve Ürünleri Teknolojisi	9	0,5
	Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	33	1,9
	Tıbbi ve Aromatik Bitkiler	13	0,8
	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	161	9,5
	Uluslararası Ticaret	103	6,1
	Zeytincilik ve Zeytin İşleme Teknolojisi	13	0,8
	Toplam	1695	100,0

Bölüm dağılımlarına bakıldığında 39 ayrı bölümden öğrenci katılımının olduğu görülmektedir. Bölümler uzaktan eğitimle ortak derslerin verildiği bölümlerden seçilmiştir.

Tablo 4.5: Derslere erişilen ortam.

Derslere çoğunlukla hangi ortamdan erişim sağlıyorsunuz?

		f	%
Derse Erişilen Ortam	Ev	861	50,8
	İşyeri	388	22,9
	İnternet Cafe	421	24,9
	Diğer	25	1,4
	Toplam	1695	100,0
Derse Cep Telefonuyla Erişim	Evet	1164	68,6
	Hayır	531	31,4
	Toplam	1695	100,0

Uzaktan eğitim değerlendirmesinden önce derslerin ve sistemin ulaşılabilirliğini ölçmek ve öğrencilerin gerekli altyapı olanaklarını görebilmek adına öğrencilere derse eriştikleri ortam sorulmuştur. Ankete katılan öğrencilerden %50'si evden, %23'ü iş yerinden olmak üzere yaklaşık %73'ünün gereken internet ortamına sahip oldukları görülmüştür. Bunun yanı sıra %24,9'u internet cafe olmak üzere yaklaşık % 27'sinin de mevcut imkanların dışında ek maddi imkan kullanarak erişim olanaklarını kullandıkları görülmüştür. Buradan hareketle bu imkânları kullanmak

zorunda kalan öğrencilerin azımsanmayacak miktarda olması derslerin erişilebilirliği açısından gözden geçirilmelidir.

Uzaktan eğitim platformunun mobil uyumlu olması ve mobile yönelik teknik geliştirmeler noktasında ön bilgi alabilmek amacıyla derse cep telefonu ile erişim yapılıp yapılmadığı sorusu öğrencilere yöneltilmiştir. Bu soruda da öğrencilerin %68'inin mobil erişim imkânından faydalandığı görülmüştür. Bu veri dolayısıyla mobil uyumluluğun uzaktan eğitim için mantıklı bir uygulama olduğu fakat kullanmayanların nedenlerinin (farkındalık, kullanılabilirlik, altyapı vb.) araştırılması gerektiği yorumu yapılabilir.

Uzaktan eğitimin üniversitede okutulan ortak derslerde avantajlı olup olmadığına dair görüşlerini almak üzere öğrencilere yöneltilen “Dersleri Uzaktan Eğitim yoluyla almak sizce avantajlı mıdır?” sorusuna verilen cevaplar pasta grafiği ile gösterilmiştir. Sonuçlara bakıldığında öğrencilerin 839 kişi ile %50'sinin “Hayır” cevabını verdikleri görülmüştür (Bknz. Şekil 4.1). Bu bulgu, öğrencilerin uygulamayı ilk kez kullanıyor olmalarından kaynaklanmış olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Burada alınan sonucun nedenlerini öğrenebilmek için nitel araştırma bölümünde aynı soru nedenleri ile birlikte sorulmuş ve alınan cevaplar nitel analize tabi tutulmuştur.

Şekil 4.1. Uzaktan eğitim avantaj durumu - pasta grafiği.

Uzaktan eğitimin alınan ortak dersler nezdinde memnuniyetini ölçmek için “Aldığınız dersleri hangi yöntemle almayı tercih ederiniz?” sorusu sorulmuş ve 1103 kişi ile öğrencilerin %65’inin Uzaktan eğitimi tercih ettikleri görülmüştür. Buradan ortak derslerin uzaktan eğitimle verilmesinin öğrenciler açısından uygun olduğu yorumu yapılabilir.

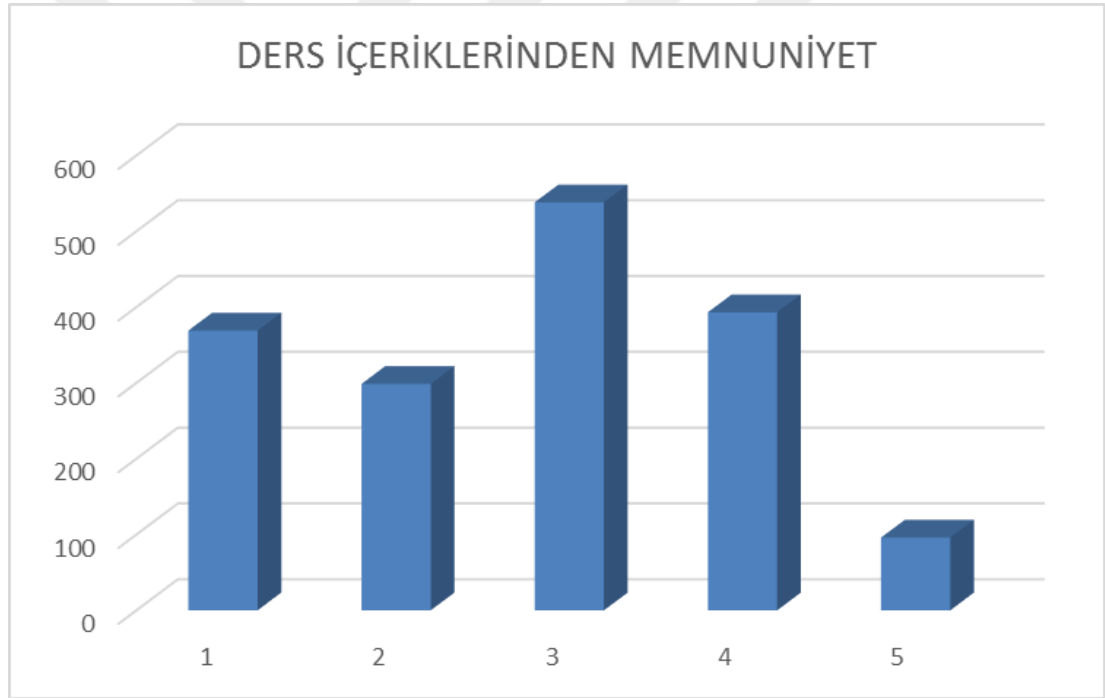
Şekil 4.2. Ortak dersler eğitim yönetimi tercihleri - pasta grafiği.

4.1.1 Ders İçerikleri

5li likert tipi ölçeğin ilk bölümünde Ders İçeriklerinden memnuniyeti ölçebilmek amacıyla 6 madde kullanılmıştır. Burada ortalama 5 üzerinden 2,7 ve %54.7 olarak saptanmıştır. Sonuçlara bakıldığında öğrencilerin kısmen memnun oldukları fakat eksiklikler olduğunu düşündükleri görülmektedir. Detaylı analiz nitel bölümde yapılmıştır. Dikkat çeken verilere bakıldığında ise öğrencilerin içeriklerde memnuniyet oranlarının en düşük olduğu kısmın videolar olduğu tespit edilmiştir (bkz. Tablo 4.6).

Tablo 4.6: Ders içerikleri yüzde ve frekans dağılımı.

#	Soru (Cevaplarken: 1- Kesinlikle Katılmıyorum...5-Kesinlikle Katılıyorum)	1(n)	2(n)	3(n)	4(n)	5(n)	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
1	Ders içeriği açısından PDF Metin dosyaları yeterli	419	321	503	344	108	24,7	18,9	29,6	20,2	6,3
2	Ders içeriği açısından PPT Sunum dosyaları yeterli	402	328	572	307	86	23,7	19,3	33,7	18,1	5,0
3	Ders içeriği açısından Videolar yeterli	418	359	506	331	81	24,6	21,1	29,8	19,5	4,7
4	Videolarda ders anlatım dili anlaşılabilir	355	291	520	431	98	20,9	17,1	30,6	25,4	5,7
5	Derslerde verilen örnekler yeterli	330	298	551	417	99	19,4	17,5	32,5	24,6	5,8
6	Ders içerikleri güncel	290	195	577	529	104	17,1	11,5	34,0	31,2	6,1

Şekil 4.3: Ders içerikleri memnuniyet durumu - sütun grafiği.

Tablo 4.7: Ders içerikleri bölüm ortalamaları.

Bölüm Ortalaması	5 Üzerinden	Yüzde
	2,7	%54,7

4.1.2 Öğrenme Yönetim Sistemi Yeterliliği

Sistem yeterliliği ile ilgili kullanılan 5 maddenin sonuçlarına bakıldığında 5 üzerinden 2,7, ve % 54.7'lik bir ortalamanın olduğu görülmektedir. Yine sistem ile ilgili kısmen yeterlilik görülmüş fakat eksiklikler olduğu düşünüldüğünden nitel analizde detaylı sorulmuştur. Bölümün öne çıkan sonucu ise “Sistemde duyuruların yayımlanması yeterli” maddesindeki düşük memnuniyet oranıdır. Buradan duyurular bölümünün daha aktif yürütülmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4.8: Öğrenme Yönetim Sistemi yeterliliği yüzde ve frekans dağılımı.

#	Soru (Cevaplarken: 1- Kesinlikle Katılmıyorum...5- Kesinlikle Katılıyorum)	1(n)	2(n)	3(n)	4(n)	5(n)	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
7	Sistemin Kullanımı ile ilgili anlatım videoları yeterli	342	298	550	395	110	20,2	17,6	32,4	23,3	6,5
8	Uzaktan Eğitim aldığımız öğrenme sisteminin işleyişi yeterli	420	351	488	335	101	24,8	20,7	28,8	19,8	6,0
9	Sistemde duyuruların yayımlanması yeterli	375	323	552	346	99	22,1	19,1	32,6	20,4	5,8
10	Sistem arayüzü kullanışlı	337	317	569	377	95	19,9	18,7	33,6	22,2	5,6
11	Ders materyallerine erişim yeterli	326	299	556	416	98	19,2	17,6	32,8	24,5	5,8

Şekil 4.4: Sistem yeterliliği - sütun grafiği.

Tablo 4.9: Sistem yeterliliği bölüm ortalamaları.

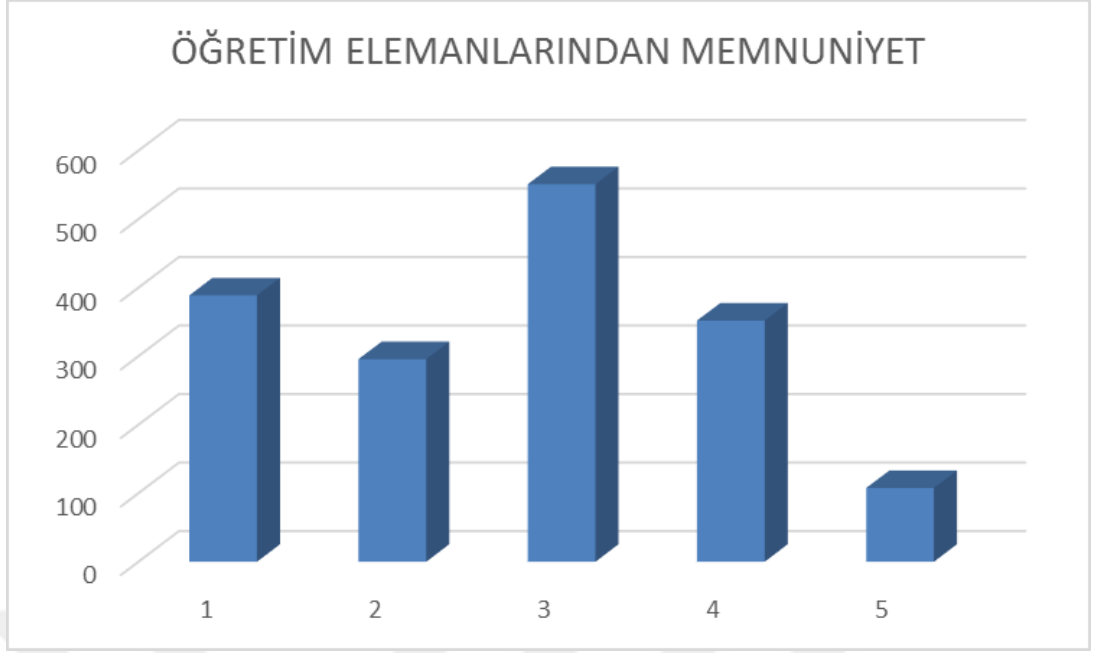
Bölüm Ortalaması	5 Üzerinden	Yüzde
	2,7	%54,7

4.1.3 Öğrencilerin Öğretim Elemanları Hakkındaki Görüşleri

Öğrencilerin uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanları ile ilgili görüşlerini ölçmek için kullanılan 3 maddede ortalamaların yine 2,7 ve %54.7 olduğu görülmüştür. Burada da aktif dönüt verme ve iletişim yeterliliği konusunda eksikliklerin daha fazla olduğu görülmüştür. Nitel analiz bölümünde öğretim elemanları ile ilgili öğrencilerden görüş alınmış, yanı sıra öğretim elemanlarının da değerlendirmeleri detaylı bir şekilde alınarak analiz edilmiştir.

Tablo 4.10: Öğretim elemanları hakkında görüşler yüzde - frekans dağılımı.

#	Soru (Cevaplarken: 1- Kesinlikle Katılmıyorum...5-Kesinlikle Katılıyorum)	1(n)	2(n)	3(n)	4(n)	5(n)	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
12	Uzaktan Eğitimde Öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişim yeterli	449	338	494	308	106	26,5	19,9	29,1	18,2	6,3
13	Öğretim Elemanının ders anlatımında kullandığı yöntem yeterli	370	297	566	351	111	21,8	17,5	33,4	20,7	6,5
14	Öğretim elemanları öğrenim sürecinde öğrenciye aktif dönüt verir	347	252	593	397	106	20,5	14,9	35,0	23,4	6,3

Şekil 4.5: Öğretim elemanlarından memnuniyet durumları - sütun grafiği.

Tablo 4.11: Öğretim elemanları hakkında görüşler bölüm ortalamaları.

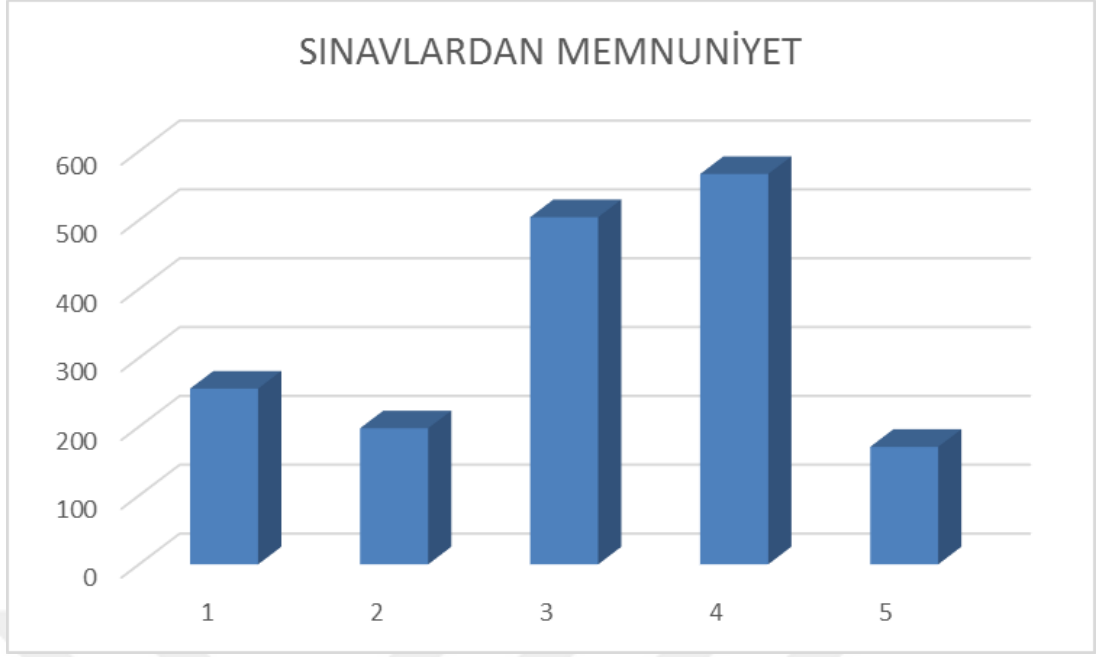
Bölüm Ortalaması	5 Üzerinden	Yüzde
	2,7	%54,7

4.1.4 Sınavlar

Sınavlardan memnuniyeti ölçmek için 3 madde kullanılmıştır. Bölümler arasında en fazla memnuniyet 5 üzerinden 3,1 ve % 62,4 lük ortalama ile sınavlar bölümünde görülmüştür. Bununla birlikte sonucun 2,5'e yakın olması memnuniyetin meşru kabul edilmesinin önüne geçmektedir. Yorum ekle. Üste al.

Tablo 4.12: Sınavlar yüzde frekans dağılımı.

#	Soru (Cevaplarken: 1- Kesinlikle Katılmıyorum...5-Kesinlikle Katılıyorum)	Frekans (n)					Yüzde (%)				
		1(n)	2(n)	3(n)	4(n)	5(n)	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
15	Sınavların yüzyüze (Sınıf ortamında) yapılması uygun	257	183	458	551	246	15,2	10,8	27,0	32,5	14,5
16	Sınavlarda sorulan sorular ders içerikleri ile uygun	262	208	541	546	138	15,5	12,3	31,9	32,2	8,1
17	Sınav soruları anlaşılabilir	247	202	514	604	128	14,6	11,9	30,3	35,6	7,6

Şekil 4.6: Sınavlardan memnuniyet durumu - sütun grafiği.

Tablo 4.13: Sınavlar bölüm ortalamaları.

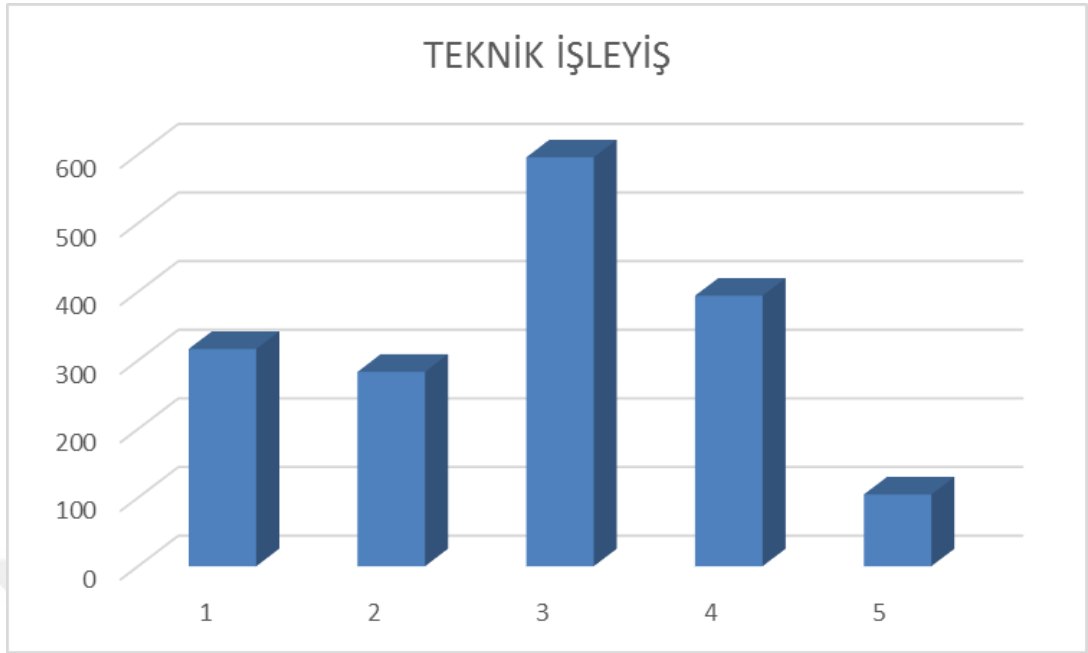
Bölüm Ortalaması	5 Üzerinden	Yüzde
	3,1	%62,4

4.1.5 Teknik İşleyiş

Teknik işleyiş ve destek sisteminden memnuniyeti ölçmek için kullanılan yardım ve destek, anlık sorun giderme ve bilgilendirmeden oluşan 3 maddede 5 üzerinden 2,8 ve %56,3'lük bir ortalama tespit edilmiştir. Bu da teknik işleyişin kısmen yeterli olduğu fakat eksikliklerinin tespit edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Nitel araştırma bölümünde eksiklikler tespit edilmiştir.

Tablo 4.14: Teknik işleyiş yüzde frekans dağılımları.

#	Soru (Cevaplarken: 1- Kesinlikle Katılmıyorum...5-Kesinlikle Katılıyorum)	Frekans					Yüzde				
		1(n)	2(n)	3(n)	4(n)	5(n)	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)
18	Herhangi bir sorunla karşılaştığınızda gerekli yardım sağlanır	301	276	571	433	114	17,8	16,3	33,7	25,5	6,7
19	Sistemdeki teknik aksaklıklar vaktinde giderilir	296	266	641	395	97	17,5	15,7	37,8	23,3	5,7
20	Güncelleme işlemlerinde öğrenciye bilgi verilir	353	308	576	355	103	20,8	18,2	34,0	20,9	6,1

Şekil 4.7: Teknik işleyişin yeterliliği - sütun grafiği.

Tablo 4.15: Teknik işleyiş bölüm ortalamaları.

Bölüm Ortalaması	5 Üzerinden	Yüzde
	2,8	%56,3

4.1.6 Anketin Genel Ortalaması

Tablo 4.16: Uzaktan eğitim bölümler genel ortalaması.

Uzaktan Eğitim Memnuniyet Genel Ortalama	5 Üzerinden	Yüzde
	2,8	%56,4

Anket bulgularının yer aldığı bu bölüm demografik bilgiler, avantaj durumu, erişim imkânları, ders içeriklerinden memnuniyet, sistem yeterliliği, öğretim elemanları hakkında görüşler, sınavlar, teknik işleyiş olmak üzere 8 bölümden oluşmuştur. Elde edilen veriler çerçevesinde demografik veriler ilk kısımda sunulmuş ve yorumlanmıştır. Avantaj durumuna bakıldığında öğrencilerin genel görüşü uzaktan eğitimin avantajlı olmadığı yönündedir. Bu noktada katılımcıların yalnızca % 26'sı uzaktan eğitimin avantajlı olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte uzaktan eğitimin

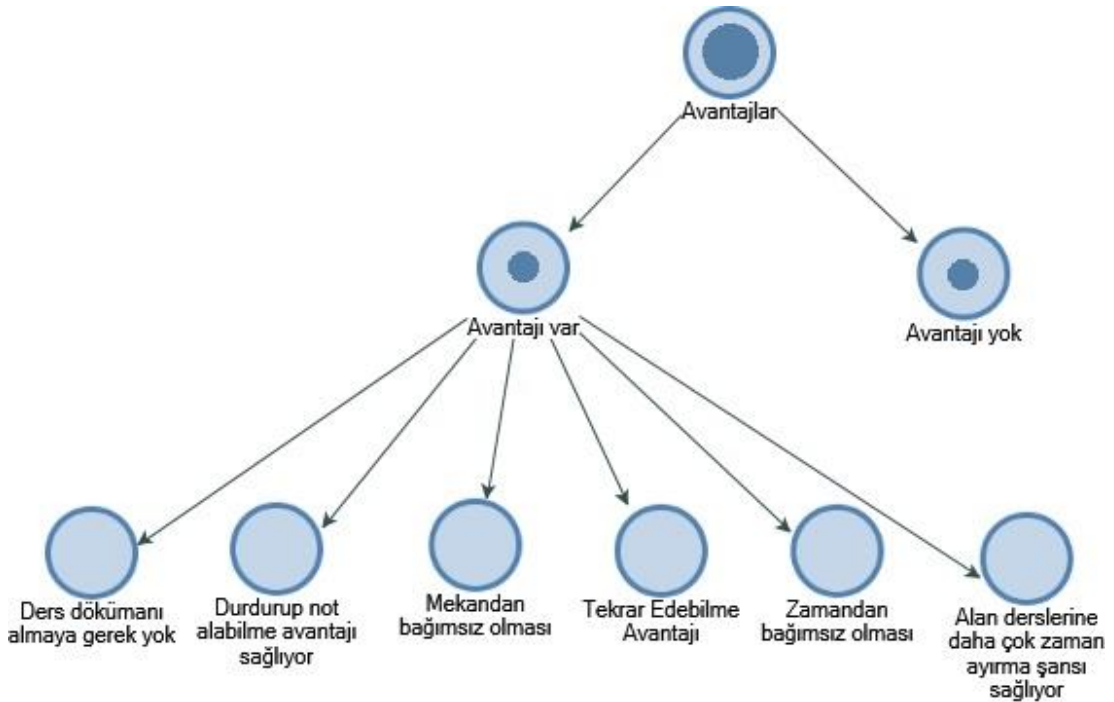
ortak derslerde kullanılması öğrenciler tarafından avantajlı olarak değerlendirilmiştir. Burada da katılımcıların %65'i avantajlı bulduklarını ifade etmişlerdir.

Erişim imkânlarına bakıldığında öğrencilerin pek çoğu ev ya da iş ortamından rahatlıkla erişebildiklerini belirtmiş, bunun yanında %24'ü de internet cafe gibi imkânları kullanmak durumunda olduğunu söylemiştir. Ders içeriklerinden memnuniyet, sistem yeterliliği, öğretim elemanları hakkında görüşler, sınavlar, teknik işleyiş ile ilgili sorularda öğrenciler yoğunlukla kararsız olduklarını belirtmiş, genel ortalamaya bakıldığında ise memnuniyet ortalamasının 5 üzerinden 2,8, 100 üzerinden ise 56,4 olduğu görülmüştür. Buradan öğrencilerin kısmen memnun oldukları yorumu yapılabilir fakat eksiklikler olduğunu düşünenlerin de önemli bir kitleyi oluşturduğu unutulmamalıdır.

4.2 Nitel Araştırma

4.2.1 Öğrenci Görüşleri

4.2.1.1 Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim Kullanımının Avantajları

Şekil 4.8: Uzaktan eğitimin avantajları – bilgi haritası.

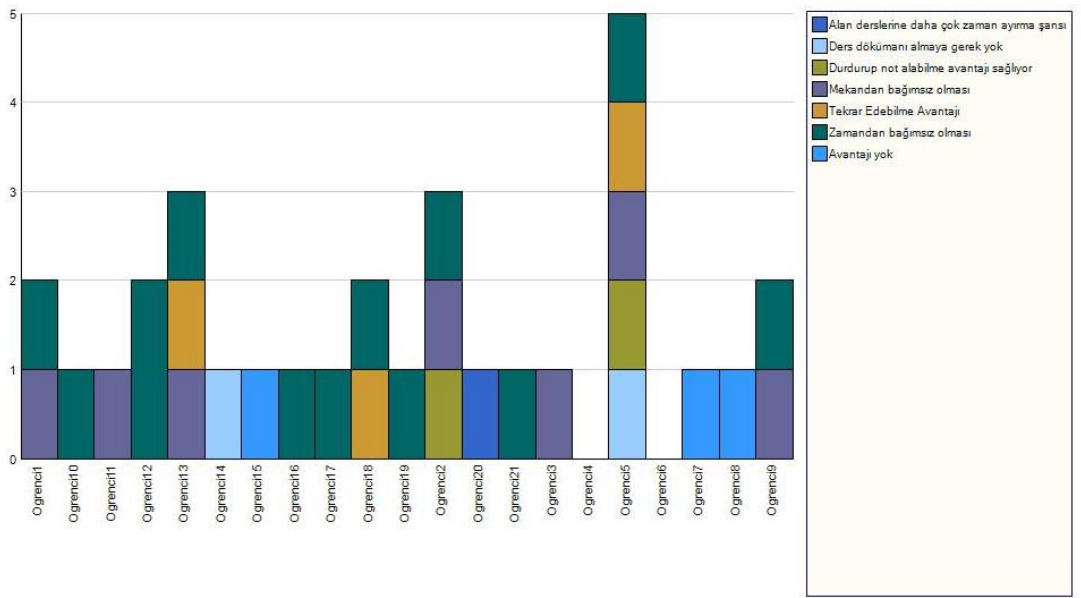
Öğrencilere yöneltilen “Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim ile işlenmesinin sizin için avantajları varsa nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar Şekil 4.8 – Bilgi haritasında gösterilmiştir. Burada görüldüğü gibi NVIVO 11 programında avantajları ile ilgili olarak; ‘ders dokümanı almaya gerek yok, ‘Durdurup not alabilme avantajı sağlıyor’, ‘Mekândan bağımsız olması’, ‘Tekrar edebilme avantajı’, ‘Zamandan bağımsız olması’, ‘Alan derslerine daha çok zaman ayırma şansı sağlıyor’, şeklinde alt kodlar oluşturulmuş ve cevaplardaki benzer ifadeler bu kodlar altına toplanmıştır. Oluşturulan kodlar ‘Uzaktan Eğitimin Avantajları’ teması altında tanımlanmıştır.

Bu soru ile ilgili öne çıkan öğrenci cevaplarından bazıları doğrudan aktarılmıştır:

Ö3: “...Bu yüzden ortak derslerin uzaktan eğitimle verilmesinden gayet memnunum. En azından istediğim gün ve istediğim saatte dersleri dinleme imkânım oluyor...”

Ö8: “...Kitap alma derdi yok, videoları istediğimiz zaman durdurup kaldığımız yerden devam etme şansımız var...”

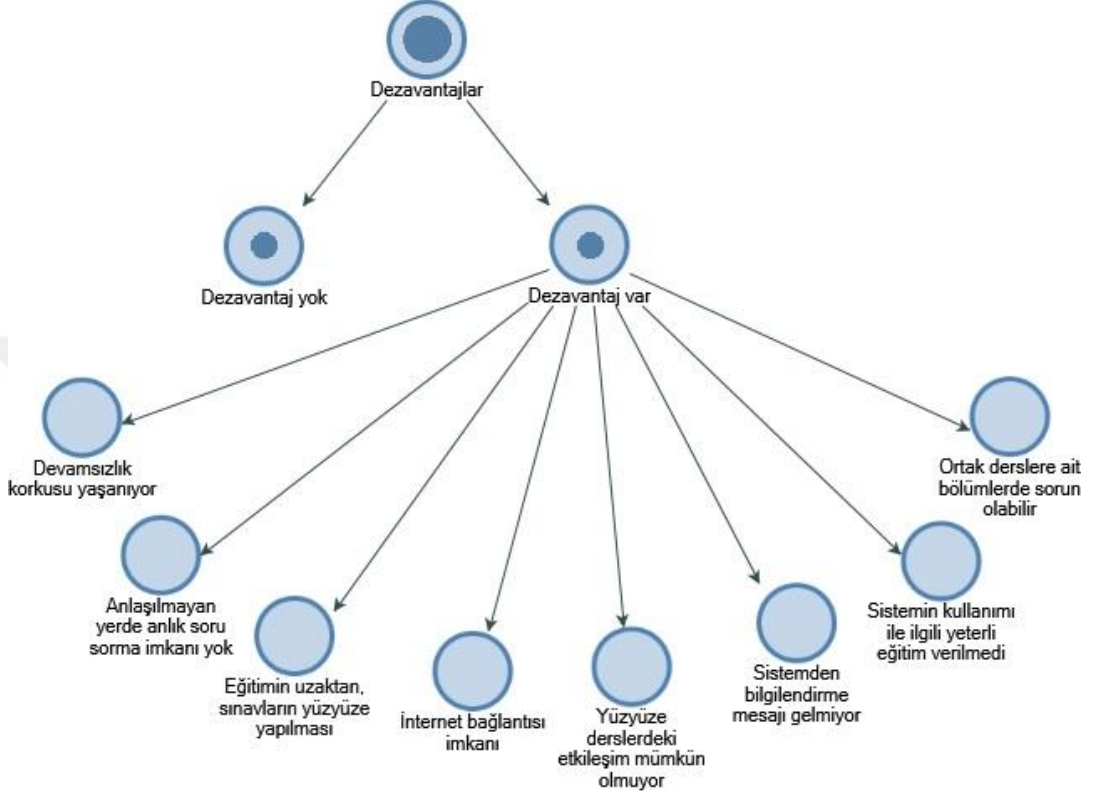
Cevaplara ve Şekil 4.9’da sunulan sütun grafiğine göre uygulamanın kullanıcıların çoğunluğunun uygulamanın avantajları olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bunun yanında hiçbir avantajının olmadığını düşünen katılımcılar da mevcuttur.

Şekil 4.9: Uzaktan eğitimin avantajları – sütun grafiği.

Yanıtlara bakıldığında avantajların arasında en çok üzerinde durulan konu “*zamandan bağımsız*” olarak derslerin yürütülmesidir.

4.2.1.2 Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim Kullanmanın Dezavantajları

Şekil 4.10: Uygulamanın dezavantajları – bilgi haritası.

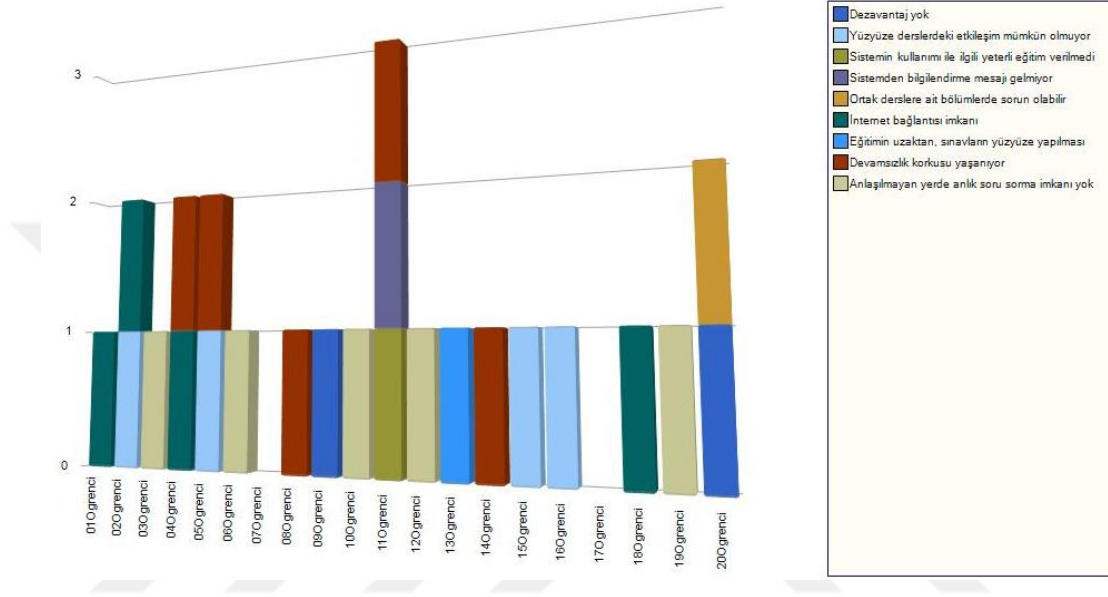
Uygulamanın son kullanıcıların gözüyle dezavantajlarını görmek ve pilot uygulamanın akademik teknik başarısı konusunda fikir sahibi olmak amacıyla sorulan soruya verilen cevaplar Şekil 4.10’da verilen bilgi haritasında gösterilmiştir.

Bu soru ile ilgili öne çıkan öğrenci cevaplarından bazıları doğrudan aktarılmıştır:

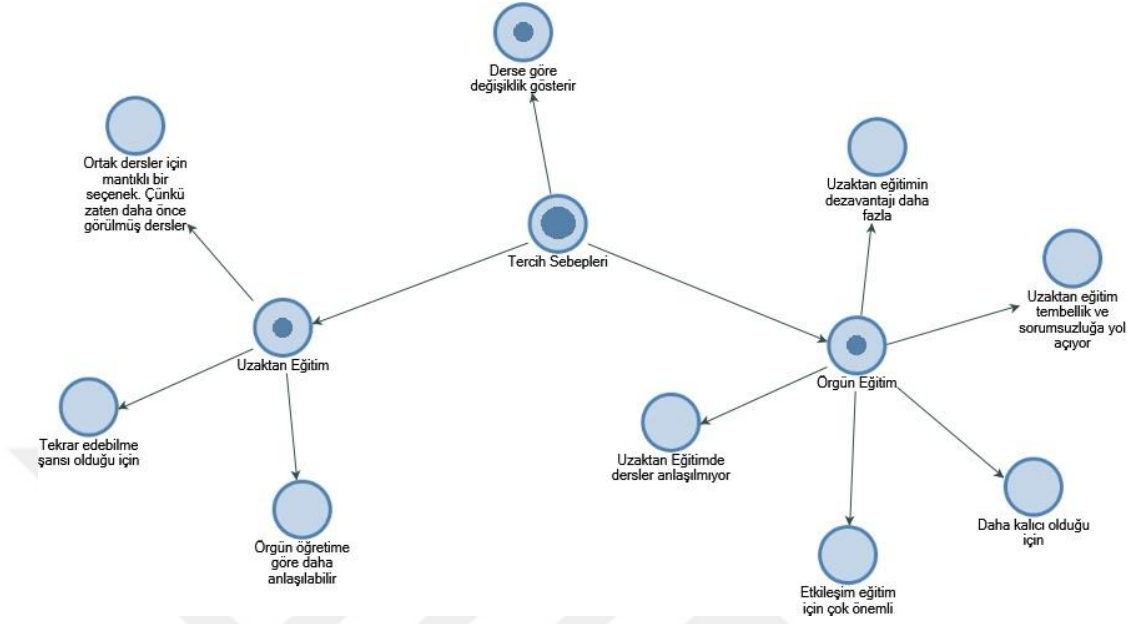
Ö18: “...Yüz yüze dersteeki samimiyetin videolarda yansıtılamaması ve öğrencilerin bu sebepten derslere hevesle katılamaması. İnternet üzerinden uygulanan bir program olduğu için internet konusunda da her zaman imkan bulamayanlar olmuştur diye düşünüyorum...”

Ö17: “...Öğretim elemanı ile yeterince irtibata giremiyoruz ve videodaki anlatım ile pdf içerikler aynı olduğu için yardımcı kaynak eksikliği yaşıyoruz. Bu da başarıımızı olumsuz yönde etkiliyor...”

Cevapların yoğunluğuna bakmak ve en önemli nedenleri görebilmek için verilen cevaplar kodlanarak analiz yapılmış, yapılan analiz Şekil 4.11’deki sütun grafiği ile sunulmuştur.

4.2.1.3 Örgün Öğretim – Uzaktan Eğitim Tercihleri ve Sebepleri

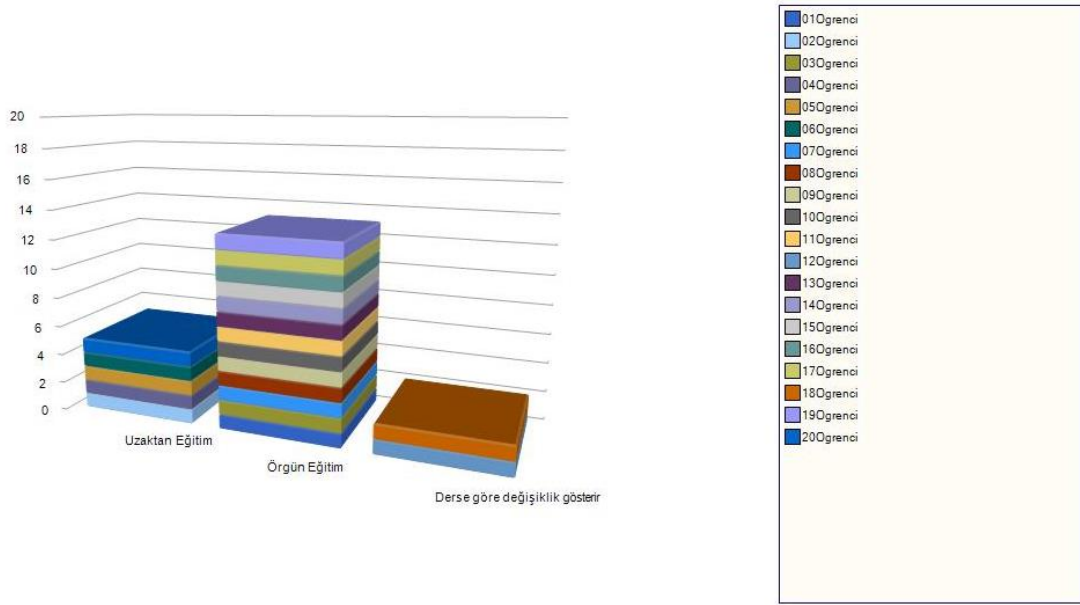
Şekil 4.12: Örgün öğretim – uzaktan eğitim tercih sebepleri– bilgi haritası.

Örgün öğretim ve uzaktan eğitimin arasından hangisinin kullanıcılar tarafından tercih sebebi oldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Bununla ne amaçladın?

Bu soru ile ilgili öne çıkan öğrenci cevaplarından bazıları doğrudan aktarılmıştır:

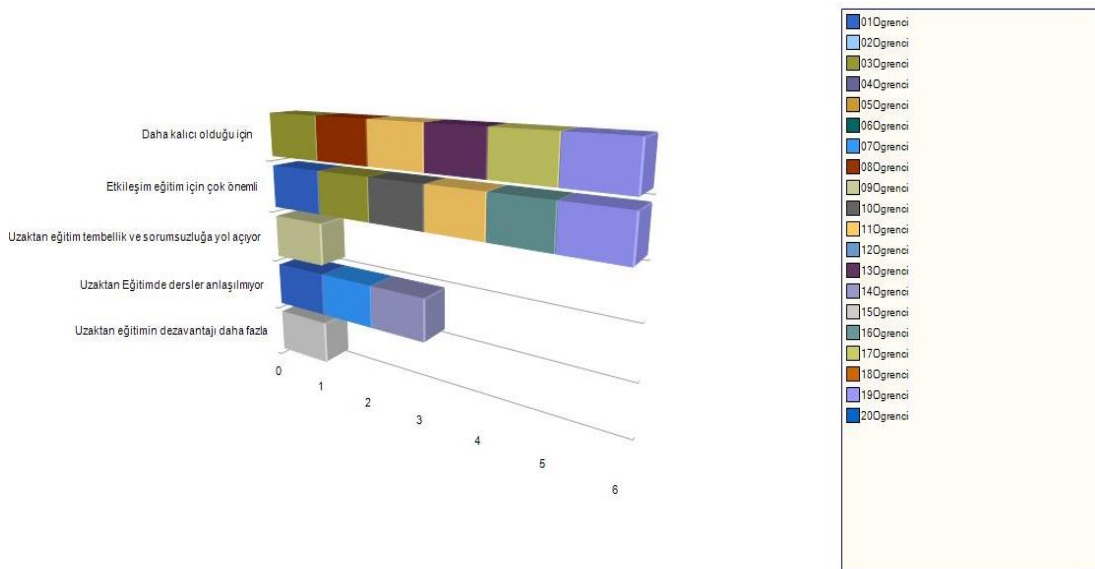
Ö5:” ...İngilizce ve Türk Dili dersi açısından baktığımızda örgün öğretimi tercih ederdim çünkü dil dersleri yüzyüze daha etkili oluyor fakat Atatürk İlkeleri ve İnkılap Dersi için uzaktan eğitim uygulaması gerçekten çok başarılı. Böyle devam etmesi gerekir....”

Ö7:” ...Tercihim Uzaktan eğitim olurdu çünkü bildiklerimi tekrar öğrenmeyi gereksiz buluyorum....”

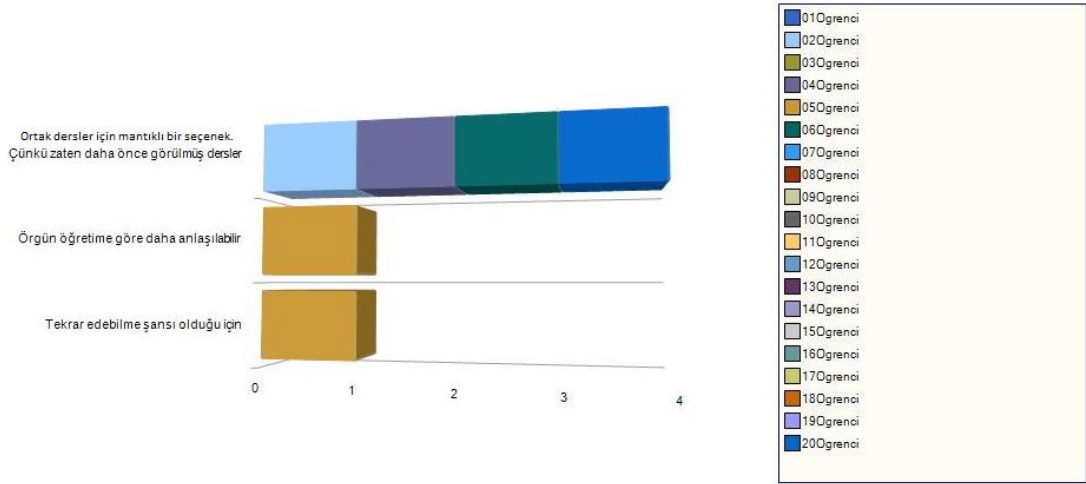

Şekil 4.13: Örgün öğretim – uzaktan eğitim tercihleri – sütun grafiği.

Örgün öğretim ve uzaktan eğitim arasında kullanıcıların tercihi Şekil 4.13’de sütun grafiğine çevrilmiştir. Grafiğe bakıldığında tercihler arasında örgün öğretimin uzaktan eğitime göre açık ara farkla tercih edildiği görülmektedir. Bu durum, sistemin öğrenci tarafından ilk kez kullanılmasıyla ilgili olabileceği gibi genel olarak öğrencilerin geçmişte almış oldukları örgün eğitime olan aşinalıklarından kaynaklı olabileceği sonucu da çıkarılabilir. Başka hangi sebepler olabilir yaz. Cevaplar arasında derslere göre öğrenci tercihlerinde değişiklik gösterebileceğine dair ifadelerde yer almaktadır. Bu tercih, daha çok dersin içeriğine ve öğrenme stiline göre belirlenmekte olduğu söylenebilir.

Şekil 4.14: Örgün eğitim tercih sebepleri – sütun grafiği.

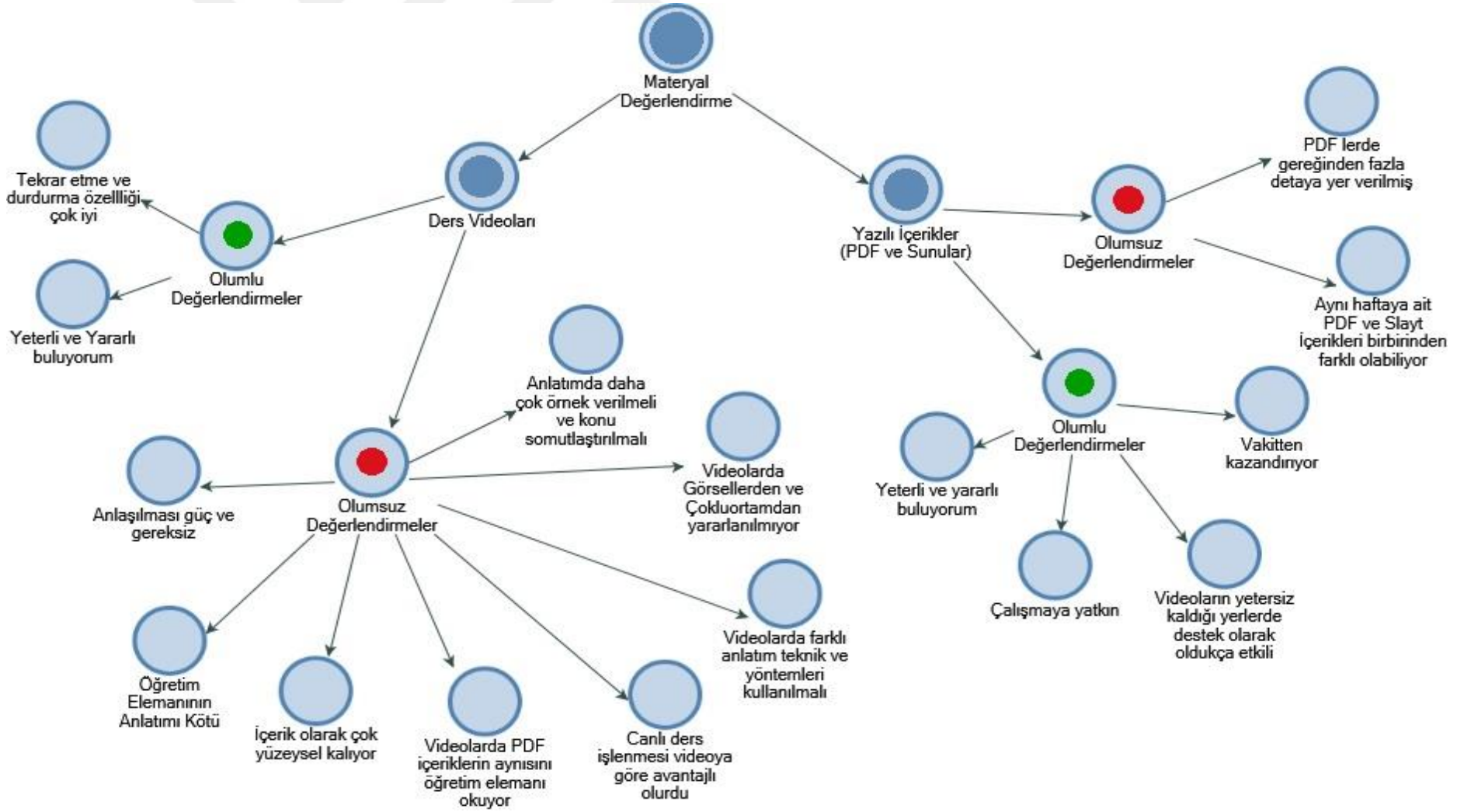
Şekil 4.15: Uzaktan eğitim tercih sebepleri – sütun grafiği.

Yöneltilen soruya verilen cevaplar Şekil 4.12. te verilen bilgi haritasında sunulmuştur. Cevaplar tercih durumuna göre başta 2 kod olarak yapılandırılmış, bunların dışında “*Derse göre değişiklik gösterir*” beklenmeyen cevap olarak karşılaşıldığından 3. kod tanımlanmıştır. Tercih sebeplerine ait yoğunluklar Şekil 4.13, 4.14 ve 4.15 teki grafiklerde sunulmuştur. Şekil 4.14’e göre örgün eğitimin tercih edilmesinde öne çıkan sebepler kalıcılık ve etkileşim, Şekil 4.15’e göre Uzaktan Eğitim’in tercih edilmesindeki öne çıkan sebep ise ortak derslerin daha önce görülmesi dolayısıyla mantıklı bir seçenek olduğudur.

4.2.1.4 Çevrimiçi Öğrenme Materyali Değerlendirmesi

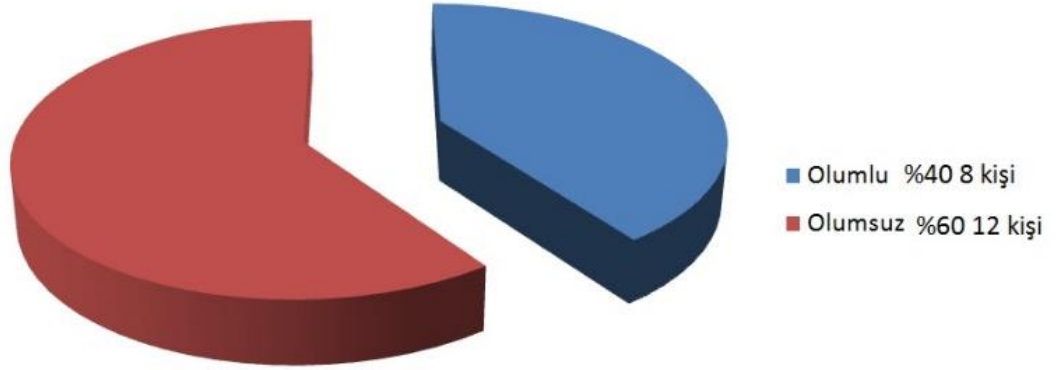
Uzaktan eğitim ile verilen ortak derslerde kullanılan materyaller (pdf dokümanlar, sunular ve videolar) hakkında öğrenci görüşlerini öğrenim kazanımı açısından değerlendirebilmek adına yöneltilen soruda, öğrencilerin verdiği cevaplar Materyal Değerlendirme teması altında, Ders videoları ve yazılı içerikler iki ayrı kod olarak tanımlanmış ve her birine olumlu ve olumsuz değerlendirmeler şeklinde iki alt kod tanımlanmıştır.

Değerlendirmeler metin analizine tabi tutulmuş ve her biri olumlu veya olumsuz olma durumuna göre alt kodlar altına anlaşılabilir şekilde kodlanmıştır. Verilen cevaplar Şekil 4.16’daki bilgi haritasında sunulmuştur.

Şekil 4.16: Materyallerin değerlendirilmesi – bilgi haritası.

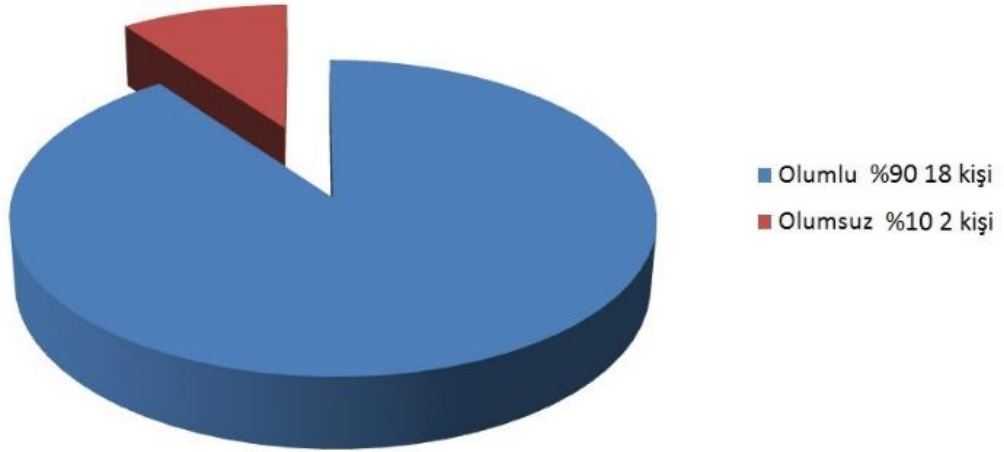
Videolar Hakkında Değerlendirmeler

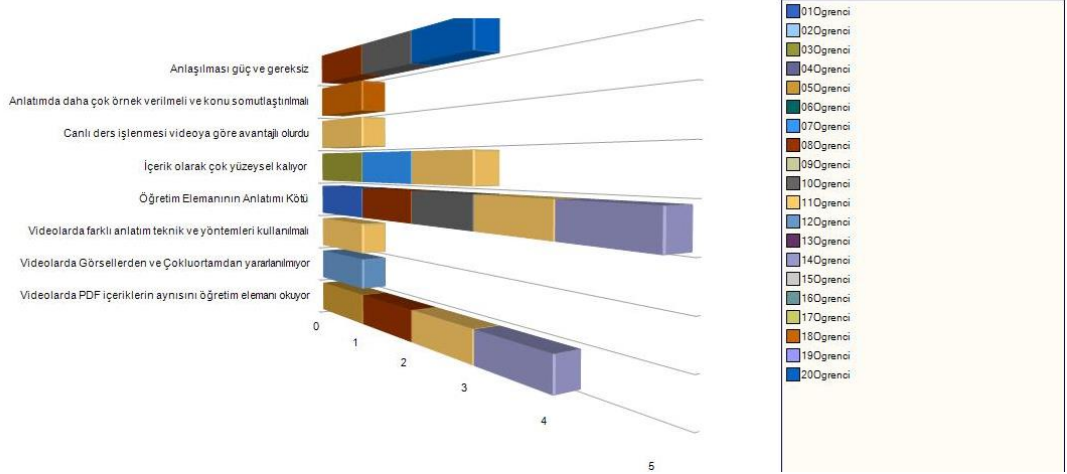
Şekil 4.17: Materyal değerlendirme – pasta grafiği-1.

Videolar ile ilgili duruma bakıldığında Şekil 4.17’deki pasta grafiğinden yola çıkılarak olumsuz değerlendirmelerin %60 gibi bir oranla yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durum memnuniyetsizliği işaret ettiğinden videolar ile ilgili olumsuz değerlendirmeler sütun grafiği şeklinde ele alınmış ve detay grafik Şekil 18’de sunulmuştur.

Yazılı İçerikler (PDF ve Sunular) Hakkında Değerlendirmeler

Şekil 4.18: Materyal değerlendirme – pasta grafiği-2.

Şekil 4.19: Videolar hakkında olumsuz görüşler – sütun grafiği.

Videolar ile ilgili olumsuz görüşlerin yer aldığı Şekil 4.19’da sunulan sütun grafiğinde Öğretim Elemanının anlatımı, Yazılı içerikler ile videoda yer alan içeriklerin aynı olması ve içeriğin yüzeysel kalması olumsuz görüşlerin çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu durumdan da öğretim elemanlarının anlatım tekniği, uzaktan eğitime yatkınlığı, içeriklerin geliştirilmesi ile ilgili olduğu yorumu çıkarılabilir.

Bu soru ile ilgili öne çıkan öğrenci cevaplarından bazıları doğrudan aktarılmıştır:

Ö12:” ...Videolarda çok sıkıcı şekilde bilgiler tekdüze okunuyor. Bunu bizler yazılı içeriklerden de sağlayabiliriz. Bu sebeple canlı konu anlatımı olmalı ve kullanılan yöntem değiştirilmelidir diye düşünüyorum....”

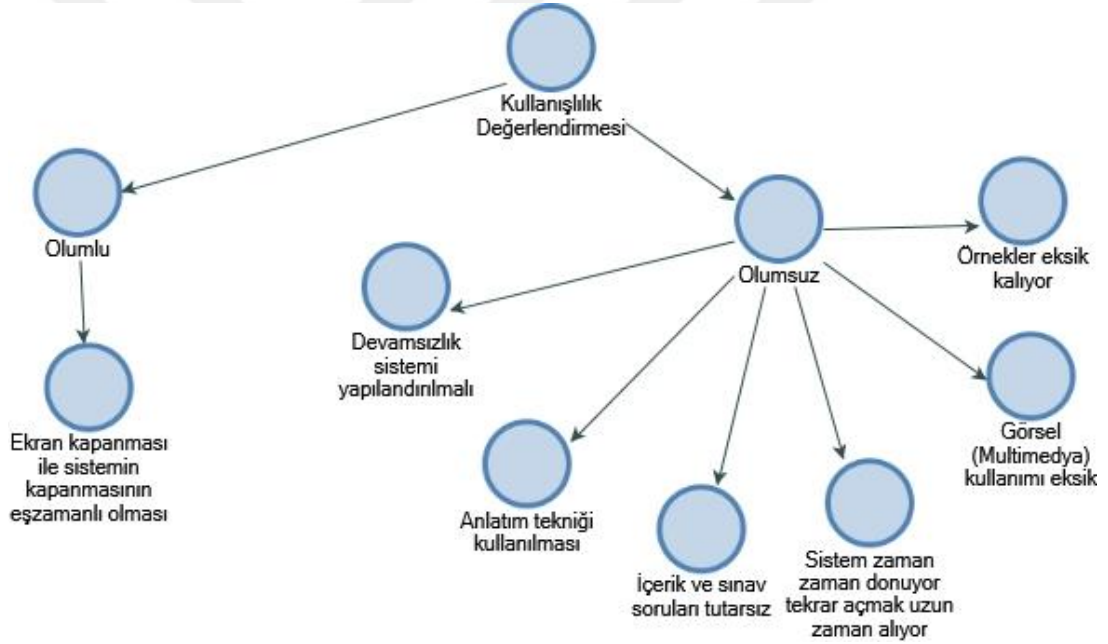
Ö7:” ...Biraz daha görsellikten yararlanılabilirdi. Videolarda yazılı içeriklerin dışında ek bilgiler ve yardımcı kaynaklardan alıntılar kullanılabilirdi....”

Yazılı içerikler açısından bakıldığında ise Şekil 4.18’de verilen pasta grafiğinde de görüldüğü üzere % 90 gibi yüksek bir oranda memnuniyetin olduğu görülmektedir.

4.2.1.5 Sistem – Kullanışlılık Değerlendirmesi

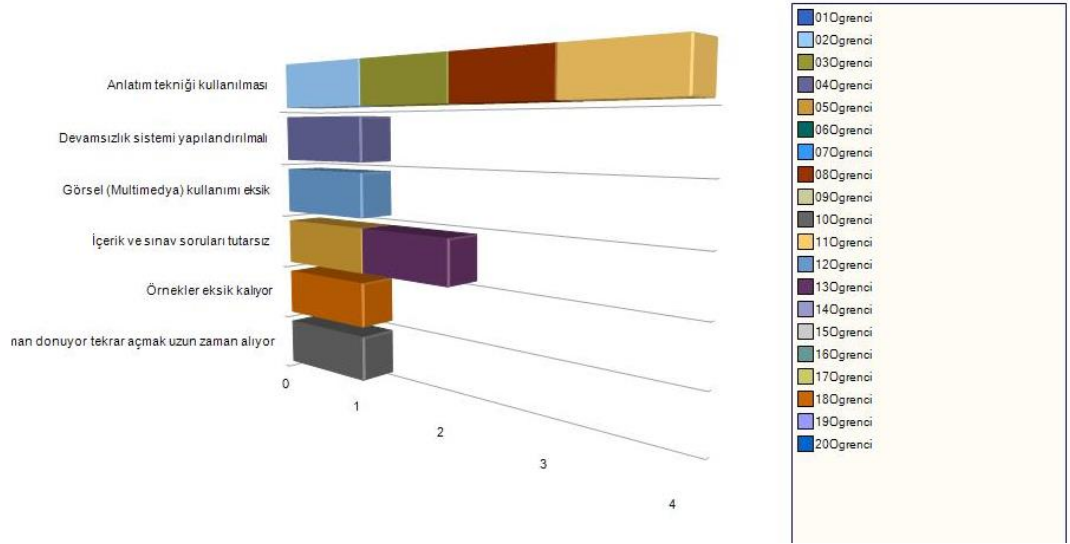
Sistem değerlendirmesine yönelik sorulan soruya ilişkin cevaplar Şekil 4.20’de verilen bilgi haritası ile sunulmuştur. Değerlendirmeler olumlu ve olumsuz şeklinde iki farklı kod altına tanımlanmıştır. Buna göre olumsuz değerlendirmeler şöyle sıralanmıştır:

- Devamsızlık sistemi yapısı
- Anlatım tekniğinin kullanılması
- İçerik ve sınav sorularındaki tutarsızlık
- Sistem zaman zaman donuyor ve tekrar açmak uzun zaman alıyor
- Görsel (multimedya) kullanımı eksik
- Örnekler eksik kalıyor

Şekil 4.20: Kullanışlılık değerlendirme – bilgi haritası.

Sistemin değerlendirilmesine yönelik olumsuz görüşler Şekil 4.21’de sütun grafiği ile gösterilmiştir. Grafiğe göre Anlatım tekniğinin kullanılması sistem ile ilgili öne çıkan olumsuz değerlendirme olarak karşımıza çıkmaktadır.

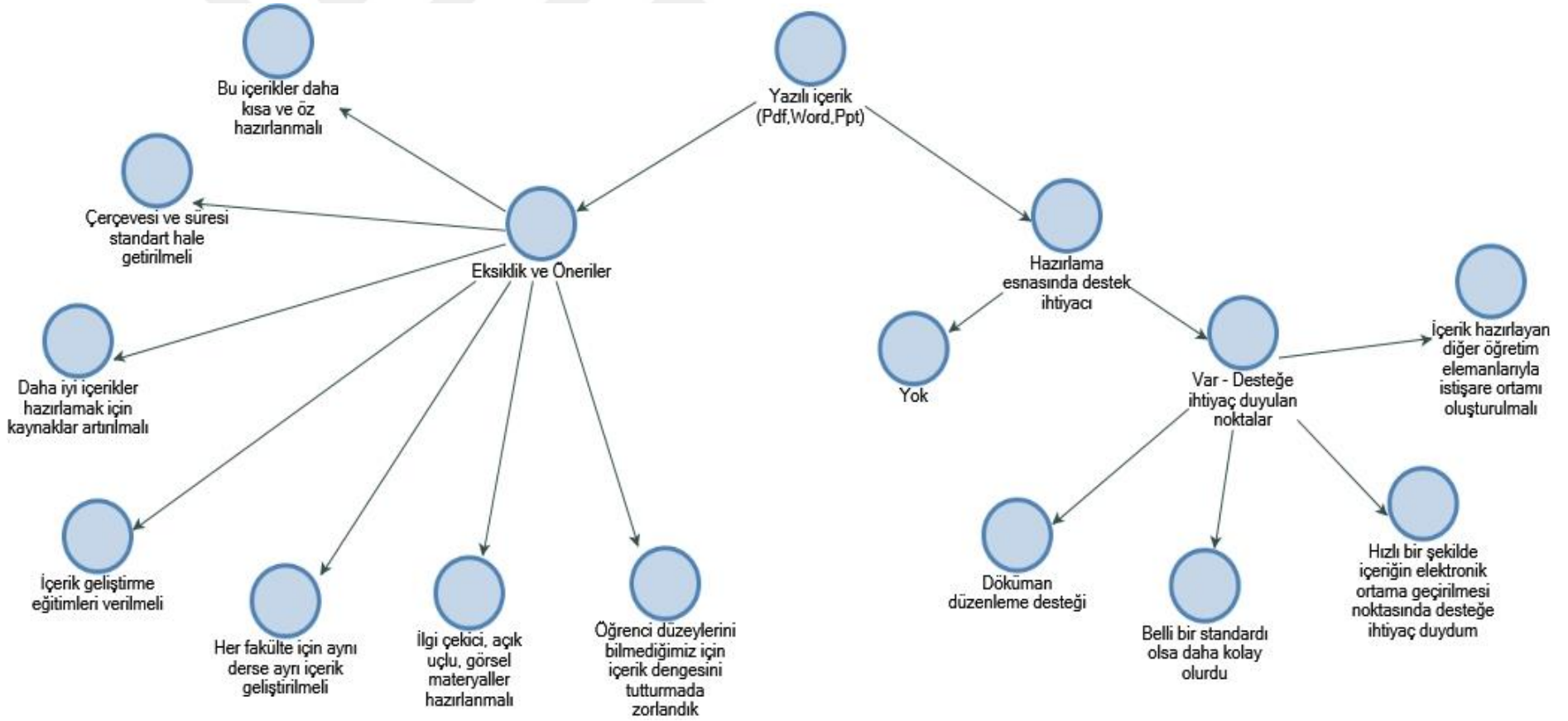

Şekil 4.21: Kullanışlılık değerlendirmesi (olumsuz görüşler) – sütun grafiği.

4.2.2 Öğretim Elemanı Görüşleri

4.2.2.1 Yazılı İçeriklerin Değerlendirilmesi

Yazılı içeriklerin hazırlanması aşaması ile ilgili öğretim elemanı görüşlerine başvurulmuş ve alınan cevaplar, *eksiklik ve öneriler*, *hazırlama esnasında destek ihtiyacı* şeklinde kodlanmıştır. *Eksiklik ve öneriler* kodu altına alt kod şeklinde konumlandırılan öneriler genel itibarıyla, içeriklerin kısa ve öz tutulması, çerçeve ve standartların belirlenmesi, kaynakların artırımı, içerik geliştirme eğitimlerinin verilmesi, fakültelere göre ayrı içeriklerin geliştirilmesi, multimedya desteği, hazırbulunuşluk değerlendirme şeklinde sıralanabilir.

Şekil 4.22: Yazılı içeriklerin değerlendirilmesi– bilgi haritası.

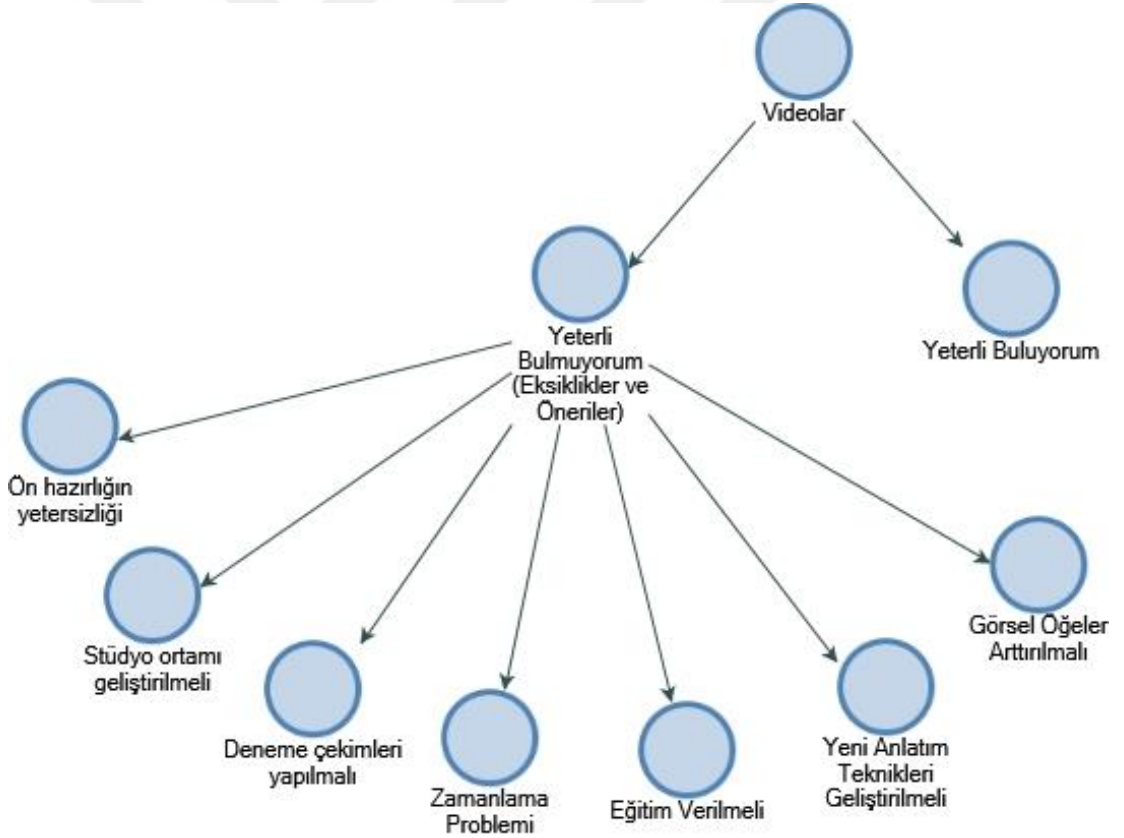
Hazırlık esnasında destek ihtiyaçları ise, döküman düzenleme, standardizasyon, içeriğin elektronik ortama aktarımı, istişare olanağı gibi destekler olarak belirtilmiştir.

Bu soru ile ilgili öne çıkan öğretim elemanı cevaplarından bazıları doğrudan aktarılmıştır:

ÖE3:” ...Yazılı içeriklerin daha sade ve özet şeklinde olmasının daha yararlı olacağını düşünüyorum....”

ÖE6:” ...Dersle ilgili kaynaklar artırılmalıdır. Bu sayede daha geniş çerçevede içerikler hazırlanabilir. ...”

4.2.2.2 Videoların Değerlendirilmesi

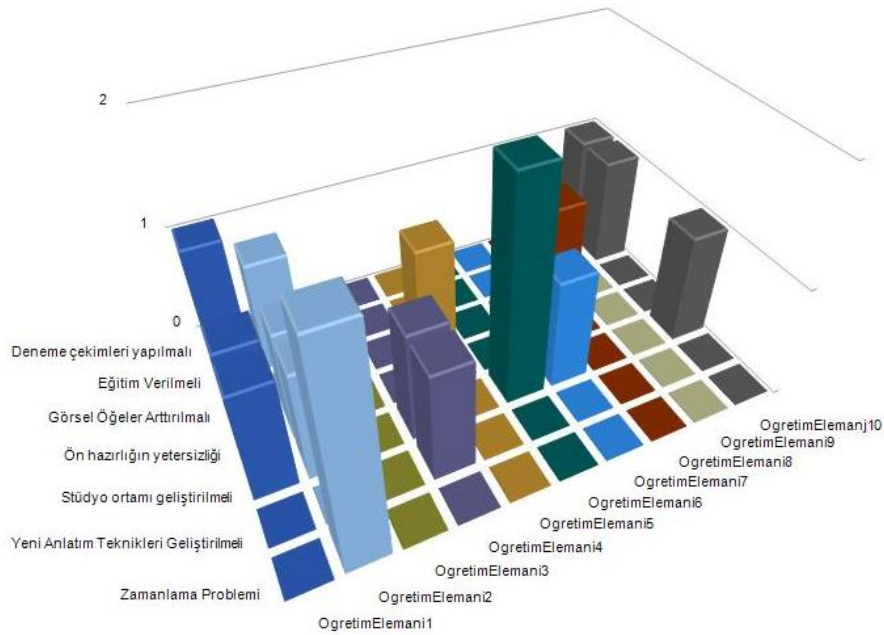
Şekil 4.23: Videoların hazırlanması hakkındaki görüşler – bilgi haritası.

Öğretim elemanlarına videoların hazırlanma süreci ile ilgili görüşleri sorulduğunda ise bu süreci değerlendirirken verdikleri cevaba göre *süreci yeterli*

buluyorum ve yeterli bulmuyorum şeklinde iki kod oluşturularak verilen cevaplar bu kodlar altına alt kodlar şeklinde tanımlanmıştır. Cevaplar Şekil 4.13’de bilgi haritası halinde sunulmuştur.

Bu soru ile ilgili öne çıkan öğretim elemanı cevaplarından bazıları doğrudan aktarılmıştır:

ÖE3:” ...Çekime tahsis edilmiş ve gelişmiş bir stüdyo ortamı oluşturulmalı. Dersler sınıf ortamında kaydedilmemelidir. Yazılı metni kamera hizasında okuyabileceğimiz bir ekran ve canlı derslerle etkileşimi artıracak bir altyapı hazırlanmalıdır.....”

Şekil 4.24: Videoların değerlendirilmesi – sütun grafiği.

Videoların hazırlanma süreci ile ilgili görüşleri kapsayan ve cevap yoğunluklarını gösteren sütun grafiği Şekil 4.24’te gösterilmiştir. Grafiğe bakıldığında, ön hazırlığın yetersizliği ile ilgili öğretim elemanlarının hem fikir olduğu görülmektedir.

4.2.2.3 Beş Alt Araştırma Konusu Örgün - Uzaktan Eğitim Kıyaslaması

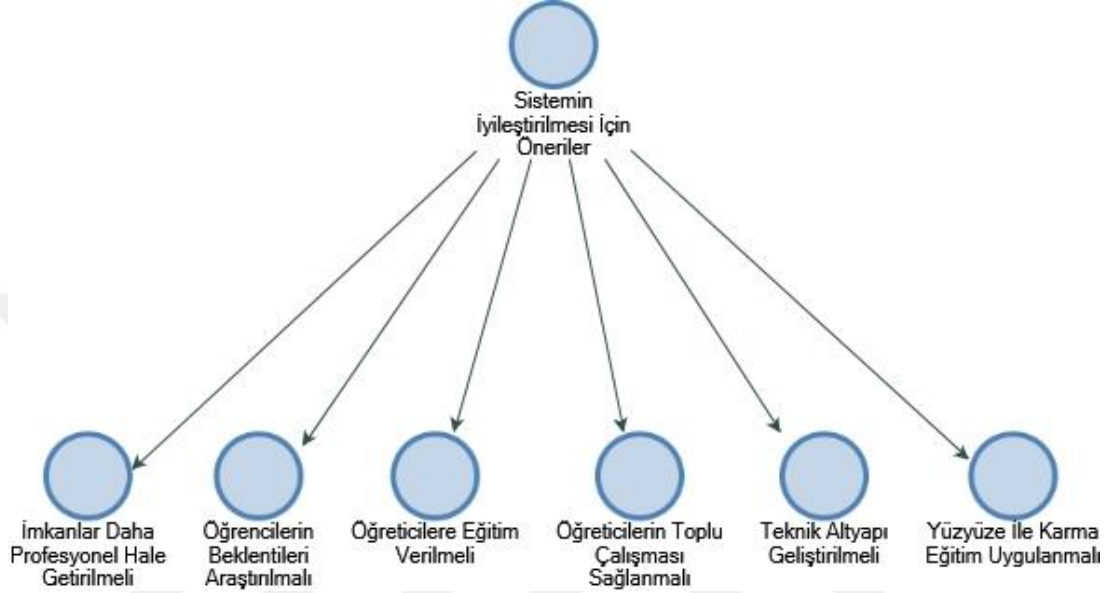
Öğretim elemanlarına yöneltilen bir diğer soru ise örgün eğitim ile uzaktan eğitimi 5 ana temada kıyaslayarak değerlendirmelerine yöneliktir. Verilen cevapların bilgi haritası şeklinde sunumu karmaşık bir yapı oluşturacağından verilen cevaplar kodlandıktan sonra tablo halinde Tablo 4.17’de sunulmuştur. Değerlendirmenin istendiği temalar ise öğrenim kazanımları, ders sunuş biçimi, etkileşim, ders öğretim tasarımı, öğrenme çıktıları şeklindedir. Tablodaki bulgulara bakıldığında öğretim elemanlarının bazı alanlarda geleneksel eğitimi çoğunlukla daha uygun buldukları görülmüştür. Bu durumun da yine uygulamanın ilk kez gerçekleştirilmesinden ve öğretim elemanlarının daha önce uzaktan eğitim deneyimlerinin bulunmamasından kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.17: Beş alt araştırma konusu kıyaslama tablosu.

KARŞILAŞTIRILAN ÖZELLİK	ÖRGÜN EĞİTİM	UZAKTAN EĞİTİM
ÖĞRENİM KAZANIMLARI	Görsel temas dikkat çekme ve motivasyonu artırdığından dolayı kazanımların öğrenciye geçişi kolaylaşır	Ezber mantığına yatkın olduğundan kazanımlara ulaşmada sorun yaşanır
	Ödev ve soru cevap mantığıyla kazanımlar pekiştirilir	Etkileşim olmadığı için kalıcılık sağlanamaz
DERS SUNUŞ BİÇİMİ	Geri bildirim alındığından dolayı yöntem ve teknik duruma göre şekillendirilebilmektedir.	Tek yönlü bir iletişim söz konusudur geri bildirim alınamamaktadır
	Kavrama ve kavratma heyecanı, yaratıcılık ve canlı bir eğitim sunumu gerçekleştirilir	Ruhsuz, cansız, haber sunucusundan izlenir gibi eğitim sunulur ve bu etkiyi azaltır
ETKİLEŞİM	Etkileşim sağlamak mümkün ve derse olan etkisi yüksek	Etkileşim sınırlı ya da yoktur bu yüzden akademik başarı olumsuz etkilenir
DERS ÖĞRETİM TASARIMI	Mevcut ve pekiştirilmiş sistem olduğu için öğretim tasarlamak kolaydır	İlk kez uygulandığından ve öğretim elemanlarının bilgi yetersizliğinden dolayı tasarım süreci zor ve amatörce şekillenmektedir.
	Daha verimli, yaratıcı ve aktif bir öğretim tasarlamak mümkündür	Pasif bir öğretim tasarımından başka seçenek yoktur
ÖĞRENME ÇIKTILARI	Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplardan ve davranışlarından öğrenme çıktıları anlık tespit edilebilir.	Öğrenme çıktılarını ölçmek belirli değerlendirmeler dışında mümkün değildir. Değerlendirmeler de sınırlıdır.
	Dersi dinlemenin yanı sıra yaşanmışlık, tecrübe ve hatıralarla öğrenme çıktıları hayat boyu kullanılabilir hale gelir	Gerçek hayat tecrübesi, yaşanmışlık vs. yoktur.

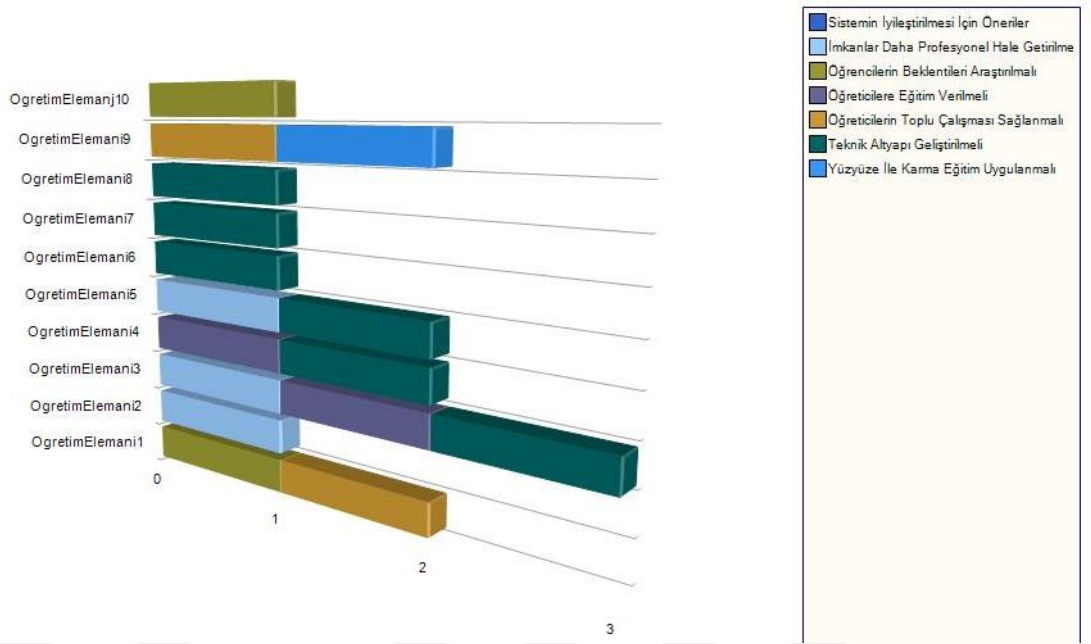
4.2.2.4 Sistemin İyileştirilmesine Dair Öneriler

Sistemin iyileştirilmesine yönelik önerileri sorulduğunda öğretim elemanlarının sunduğu öneriler Şekil 4.25'te verilen bilgi haritası ile gösterilmiştir.

Şekil 4.25: Sistemin iyileştirilmesine dair öneriler – bilgi haritası.

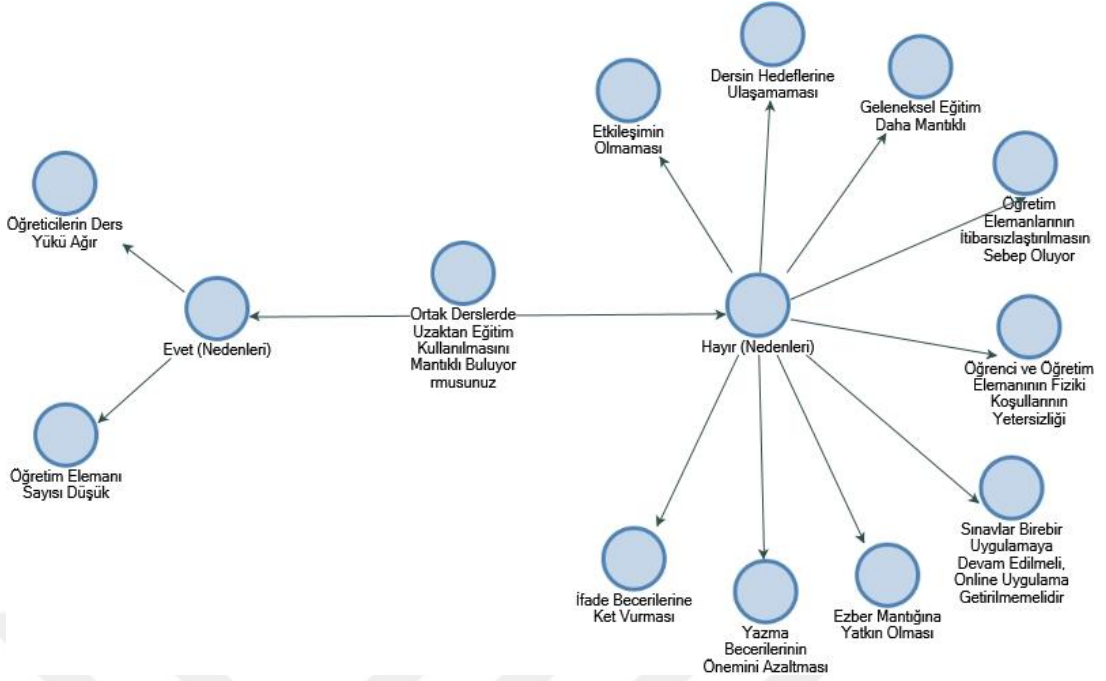
Önerilere ait yoğunluğun sunulduğu Şekil 4.26'da verilen sütun grafiğine bakıldığında Teknik altyapı geliştirilmeli, imkânlar daha profesyonel hale getirilmeli ve öğrencilerin beklentileri araştırılmalı önerilerinde öğretim elemanlarının çoğunluğunun hem fikir olduğu görülmüştür. Bu durumdan hareketle altyapı çalışmaları tamamlanırken öğrenci görüşlerinin göz önünde bulundurulmasının önemine vurgu yaptığı yorumu çıkarılabilir.

Şekil 4.26: Sistemin iyileştirilmesine dair öneriler – sütun grafiği.

4.2.2.5 Ortak Derslerde Eğitim Yöntemi Tercihleri ve Sebepleri

Ortak derslerin uzaktan eğitimle verilmesine dair tercihlerini almak adına yöneltilen “Sizce üniversitemizde ortak dersler uzaktan eğitim ile verilmeli mi? Nedenlerini açıklayınız?” sorusuna verilen cevaplar evet ve hayır kodları altına nedenlerini belirtecek şekilde konumlandırılmıştır. Evet cevabını veren öğretim elemanlarına nedenleri sorulduğunda öğretim elemanlarının ders yükünün ağır olduğu ve buradaki durumu hafifletmek adına uzaktan eğitimin uygun bir tercih olduğunu, öğretim elemanı sayısının düşük olması ve hali hazırda kadroların bulunmaması nedeniyle yine uzaktan eğitimin öğreticiden tasarruf sağladığı göz önünde bulundurularak bu cevabı verdiklerini belirtmişlerdir.

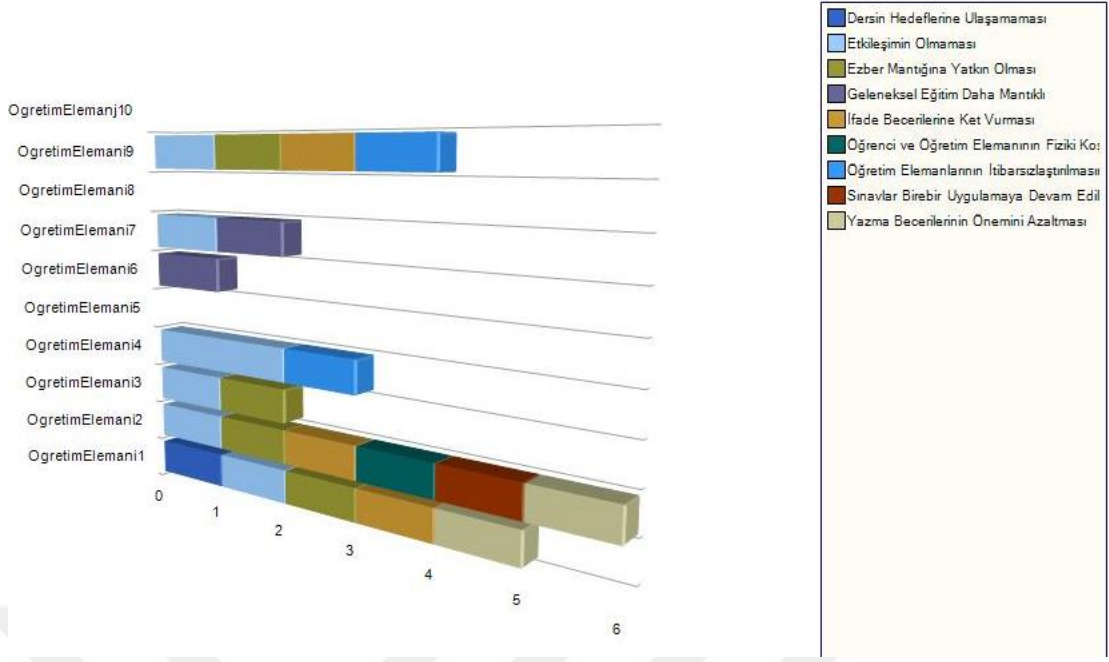
Şekil 4.27: Ortak derslerde eğitim yöntemi tercihleri- bilgi haritası.

Bu soru ile ilgili öne çıkan öğretim elemanı cevaplarından bazıları doğrudan aktarılmıştır:

ÖE4:” ...Şu anki şartlarda gerekli çünkü bu alanda yeterli öğretim elemanı bulunmamakta. Yükümüz gerçek anlamda ağır ve sorumluluklarımız çok fazla. Uzaktan eğitim hem bizi rahatlattı hem öğrenciler açısından yararlı oldu. Verimlilik önemli. Uzaktan eğitim olmasaydı verimli bir ders dönemi geçiremezdik...”

ÖE2:” ...Meslek Yüksek okullarında kadro yetersizliği ve ilgili alanda öğretim elemanının bulunamaması dolayısıyla uzaktan eğitim mantıklı bir seçenek fakat fakültelerde yüz yüze eğitimin devam etmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyim..”

Hayır cevabını veren öğretim elemanlarına ise nedenleri sorulduğunda verilen cevaplar arasında öne çıkanlar etkileşimin olmaması, ezber mantığına yatkın olması, yazma becerilerinin öneminin azalması gibi nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır. (Bkz. Şekil 4.28)

Şekil 4.28: Uzaktan eğitimin tercih edilmeme nedenleri– sütun grafiği.

Uzaktan eğitimin tercih edilmeme nedenlerine de bakıldığında etkileşimin olmaması, ezber mantığına yatkın olması ve ifade becerilerine ket vurması gibi nedenlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu nedenler de öğrencilerin tespitleriyle yakın sonuçlar göstermektedir. Bu bakımdan uzaktan eğitimin genel dezavantajları olduğu ve bu durumun derslerin asenkron yapılmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Öğrenciler ve öğretim elemanlarının görüşlerinin işlendiği nitel araştırma bölümünün bulgularına genel olarak bakıldığında, iki bakış açısının paralellik gösterdiği gözlemlenmiştir. Uzaktan eğitimin devam etmesi, sistemin iyileştirilmesi, metotların gözden geçirilmesi, bilinçlendirme çalışmaları yapılarak ve mümkün olan durumlarda senkron dersler ile ya da etkileşimi artıracak uygulamalar ile memnuniyeti artırarak mümkün olacaktır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Son kullanıcılar olarak hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının görüşlerinin alındığı bu çalışmada; üniversitelerde derslerin, ortak dersler özelinde uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin avantaj ve verimliliği çok yönlü olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öğrenciler ile ilgili çalışma genelinde; derslere erişim yöntemi, avantaj, dezavantaj durumları ve sebepleri, eğitim yöntemi tercihleri ve sebepleri, ders içerikleri, sistem yeterliliği, öğretim elemanları hakkında görüşler, sınavların değerlendirilmesi, teknik işleyiş, kullanılabilirlik değerlendirmesi ve tüm bunları kapsayan genel memnuniyet gibi konu başlıkları altında veriler toplanmış ve analiz edilmiştir.

Ortak derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi kapsamında eğitim veren öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerde ilk olarak, yazılı içeriklerin ve videoların hazırlanması aşamasındaki destek ihtiyaçları, gözlemledikleri eksiklikler ve öneriler alınmıştır. Bunun yanı sıra öğretim elemanlarından örgün eğitim ve uzaktan eğitimi öğrenim kazanımları, ders sunuş biçimi, etkileşim, ders öğretim tasarımı, öğrenme çıktıları olmak üzere beş ayrı temada kıyaslamaları istenmiştir. Son olarak sistemin iyileştirilmesine dair görüşleri ve ortak derslerde eğitim yöntemi tercihleri alınarak analiz edilmiştir.

Çalışmanın bulgular ve yorumlar kısmında, karma yöntem gereği ilk olarak genellenebilir verilerin bulunduğu 1695 öğrenciye uygulanan anket sonuçları tablo ve grafikler ile sunulmuş ve yorumlanmıştır. Anketten elde edilen verilerin analizi ışığında; ilk olarak öğrencilerin derslere erişim imkânlarına bakıldığında yaklaşık %72'sinin ev ve işyerinde derslere erişebildikleri fakat %28'inin bu olanakları elde edebilmek için internet cafe ve benzeri ortamları kullanmak mecburiyetinde oldukları görülmüştür. Burada iki farklı varsayım üzerinden, ilk olarak üniversitede yer alan internet imkânlarından öğrencilerin faydalanmadığı ya da haberdar olmadıkları varsayımıyla, imkânların genişletilmesi ve duyuruların artırılması, ikincisi de öğrencilere bu eğitimler uygulanmadan önce erişim imkânlarına dair bir ölçümün yapılması gerekliliği önerilebilir.

Öğrencilere erişimde mobil cihazların kullanımı sorulduğunda öğrencilerin %68,6'sının mobil erişimi kullandıkları görülmüştür. Mobil uygulamanın öğrenciler

tarafından çok tercih edilmesi, uzaktan eğitim uygulamalarında mobil erişimin önemini vurgulamaktadır. Buradan hareketle uzaktan eğitimde mobil uygulamanın önemsenmesi ve geliştirilmesi, hem üniversitelere hem de ilgili alan mensuplarına önerilebilir. Bunun yanı sıra araştırmanın nitel bölümünde mobil uygulama kullanmayanların nedenlerinin (farkındalık, kullanılabilirlik, altyapı vb. araştırılmasına yer verilmemiştir. Bu noktada mevcut olan eksikliği göz önünde bulundurarak benzer konularda araştırma yapacak olan araştırmacıların bu konunun detayını araştırmaları önem arz etmektedir.

Genellenebilir sonuçlar arasında avantaj, dezavantaj durumlarına bakıldığında öğrencilerin yarısının uzaktan eğitimi avantajlı bulmadıkları, %26'sının avantajlı bulduğu, % 24'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir. Fakat benzer bir tercih sorusu ortak dersler için sorulduğunda %65'inin uzaktan eğitimi tercih ettikleri görülmektedir. Buradan çıkarılacak sonuç öğrencilerin tüm derslerde ve eğitim öğretimde, uzaktan eğitimi avantajlı bulmadığı fakat ortak dersler söz konusu olduğunda tercih edilmesini doğru buldukları şeklindedir. Üniversitelerde son dönemde gerek kadro yetersizliğinden gerekse de verimlilik açısından popüler bir uygulama olan ortak derslerde uzaktan eğitim kullanımının, kullanmayan üniversiteler için de bu sonuca göre -öğrenciler açısından- verimli ve olumlu sonuçlar doğuracak bir uygulama olacağı söylenebilir. Fakat çalışma genelinde elde edilen bulgular ve benzer çalışmaların sonuçlarını bir fizibilite çalışması olarak ele almaları, uygulamanın verimliliğini ve etkinliğini artıracaktır.

Anketin son bölümü olan uzaktan eğitim değerlendirmesinde ders içeriklerinden memnuniyet oranı 5 üzerinden 2,7 olarak saptanmıştır. Burada öğrencilerin yazılı içerikleri, videolara göre kısmen daha yeterli buldukları görülmektedir. Bu sonuç da derslerin sözel ağırlıklı olmasından kaynaklı olabilir. Sistem yeterliliği, Öğretim Elemanları ile ilgili görüşler, 5 üzerinden 2,7 ortalama ile kısmen memnuniyet göstermektedir. Sınavlara bakıldığında ise diğer bölümlere göre daha yüksek bir memnuniyet oranı görülmektedir. Araştırmanın yapıldığı üniversitede sınavlar yüz yüze yapılmaktadır. Bu memnuniyetin sınavların yüz yüze olması ile ilgili yorumu yapılabilir fakat sınavların da uzaktan eğitimle yapıldığı bir sistem ile kıyaslamaya çalışmada yer verilmemiştir. Benzer araştırma yapacak olan araştırmacıların ve bu uygulamaya geçmeyi düşünen üniversitelerin ölçme ve değerlendirme konusunda kıyaslama araştırması yapması önerilebilir. Yine teknik

işleyişte de ortalamaya yakın bir sonuç görülmüştür. Genel memnuniyet ortalaması 5 üzerinden 2,8 olarak saptanmıştır. Buradan öğrencilerin kısmen memnun oldukları yorumu yapılabilir fakat eksiklikler olduğunu düşünenlerin de önemli bir kitleyi oluşturduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple gerek araştırmanın yapıldığı üniversitenin, gerek benzer uygulamayı yapan yetkililerin bu memnuniyet düzeyini ve verimliliği maksimum noktaya taşıyabilmek adına çalışmanın özellikle nitel bölümünde yer alan detayları göz önünde bulundurmaları ve uygulamanın yapılacağı kitleye benzer ön araştırma ile süreç araştırmalarını yapmaları önerilebilir.

Araştırmanın ikinci bölümü olan nitel kısımda ilk olarak öğrencilere uygulanan görüşme formunda ortak derslerde uzaktan eğitimin ne tür avantajları olduğu sorulmuş ve analiz sonucunda özellikle zamandan ve mekândan bağımsız olmasını avantaj yoğun olarak avantaj gördükleri tespit edilmiştir. Yine dezavantajları sorulduğunda ise devamsızlık korkusu ve etkileşimin olmaması ön plana çıkan dezavantajlar arasındadır. Buradan hareketle uygulayıcılara devamsızlık sistemini kurgularken öğrenci görüşlerini önemsemeleri ve öğrenci-öğretim elemanı etkileşimini sağlayabilmek adına asenkron eğitim yerine karma ya da doğrudan senkron eğitimin en azından ders döneminde belirli aralıklarla yapılması ve dönüt vermeyi kolaylaştıracak bir altyapı oluşturulması önerilebilir.

Eğitim yöntemi tercihinin bakıldığında ise yoğunlukla örgün öğretimin tercih edildiği, bunun yanı sıra derse göre değişiklik gösterir ifadesine rastlanmıştır. Anket bölümünde görülen uzaktan eğitimin genel olarak tercih edilmediği fakat ortak derslerde memnun olunduğu sonucu, bu ifadeyi doğrular niteliktedir. Örgün eğitimi tercih etme sebeplerine bakıldığında ise kalıcılık ve etkileşimin ön plana çıktığı görülmüştür. Bu sonuç da yine senkron veya karma eğitimin önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Uzaktan eğitim tercih sebeplerine bakıldığında ise tekrar edebilme şansının olması yine dikkat çeken cevaplar arasındadır. Burada da uzaktan eğitim yapacak olan yetkililerin, dersler senkron olsa dahi, ders videolarının kayıttan tekrar izlenebilir olması için gereken altyapıyı kurmaları yine öneriler arasında önem arz etmektedir.

Öğrenciler açısından materyal değerlendirmelerine bakıldığında, ders videoları ile ilgili %60 oranında olumsuz, yazılı içerikler ile ilgili %90 olumlu görüşler yer almaktadır. Bu bölümden alınan sonuç da yine anket bölümündeki sonuç ile benzerlik

göstermektedir. Videolarla ilgili olumsuz değerlendirmeler ekseriyetle anlatım şekli, multimedya kullanımı, içeriğin çerçevesi ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu sebeple ders video kayıtlarında profesyonel destek alınması, anlatım şekli ve içeriğin öğretim tasarımı ve alan uzmanı birlikteliği ile hazırlanması uygulayıcılara önerilebilir. Yazılı içeriklerde ise yine içeriğin gereksiz detaylı olması ve aynı konuya ait içeriklerde tutarsızlık olumsuz değerlendirmelerdir. Yazılı materyallerde ise öneri, içeriğin oluşturulması kısmında daha özenli davranılması gerektiği yönünde olacaktır.

Sistem ve kullanılabilirlik ile ilgili değerlendirmelerde de sistemin zaman zaman teknik aksamalara sebep olması ve bu durumun ders sürecini etkilemesi olumsuz olarak görülebilir. Bu noktada da haftanın 7 günü 24 saat hizmet veren bir teknik ekibin olmasının özellikle sınav haftalarında önemli olduğu sonucu çıkarılabilir ve bu konuda adım atılması önerilebilir. Olumlu değerlendirmede ise ekranın ve sistemin eşzamanlı kapanması öğrenciler tarafından olumlu olarak değerlendirilmiştir. Sistemdeki iç tutarlılığın öğrenciler tarafından olumlu karşılanması uygulayıcılara yine bu konuda hassas davranmaları gerekliliğini işaret etmektedir.

Öğretim elemanlarına yapılan görüşmelerde ise genel olarak derslerin hazırlanması sürecinde eğitim, destek uzman ekip, profesyonelleşme, standardizasyon gibi vurgular görülmüştür. Bu kısım öğrencilerin öğretim elemanları ile ilgili görüşlerinde elde edilen sonuçların sebeplerini ortaya koyması sebebiyle önem taşımaktadır. Bu yüzden yalnızca üniversitelerde ve ortak derslerde değil, tüm uzaktan eğitim uygulamalarında öğretim elemanlarına veya eğitimcilere eğitim verilmesi, içerik hazırlanırken uzman desteğinin sağlanması, profesyonel stüdyo ortamının oluşturulması, uzaktan eğitimde uygulanacak yöntem ve teknikler noktasında standartların belirlenmesi, öğrenci ile etkileşimin artırılması doğrudan önemli birer öneri konusudur.

Öğretim elemanları, bunların yanı sıra her fakülte ve bölüm için ayrı bir ders içeriği hazırlanması önerisinde bulunmuşlardır. Burada da öğrenci düzeylerine göre gruplanmış bir metodoloji uygulanabileceği gibi günümüzde önemini artıran bireyselleştirilmiş öğrenme sistemlerinden yararlanılabilir. Örneğin Anadolu Üniversitesi, açık öğretim Fakültesinde uygulanan uzaktan eğitim sisteminde e-kitaplar ve içerikler bireyselleştirme ya da uyarlamaya uygun şekilde geliştirilmiştir. Konu ile ilgili literatürde yer alan araştırmalara bakıldığında bireyselleştirilmiş

eğitimin çok daha verimli olduğu açıkça görölmektedir. Bu sebeple hazırbulunuşluluk, başarı ve zekâ türlerine göre bölümlere farklı içeriklerin geliştirilmesi, örgün eğitimde çok mümkün olmasa da uzaktan eğitim için hem maliyet hem de verimlilik anlamında uygun olacaktır.

Örgün eğitim ile uzaktan eğitimi 5 ayrı temada kıyaslamaları istendiğinde öğretim elemanlarının çoğunlukla geleneksel eğitime daha pozitif baktıkları görölmüştür. Bu durum yorumlar bölümünde uygulamanın ilk olması nedenine bağlanmış olsa da kıyaslama tablosunu ilgili alan mensuplarının gözden geçirmeleri öğretim elemanlarının görüşlerini değerlendirmeleri bağlamında faydalı olacaktır. Kıyaslama bölümünde de yine diğer bölümlere benzer olarak etkileşim, kalıcılık, öğretim tasarımında kolaylık, geri bildirim gibi vurgular, geleneksel eğitimin olumlu yönlerinde ön plana çıkmıştır. Kıyaslama tablosunun geneline bakıldığında öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ile ilgili bilgi ve bilinç düzeylerinin düşük olduğu yorumu yapılabilir. Bu durum da altyapı ve hizmet içi eğitimin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Sistemin iyileştirilmesine dair öğretim elemanı önerilerinde ise teknik altyapının geliştirilmesi, profesyonel destek ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ile ilgili toplu çalışabilecekleri ve görüş alışverişinde bulunabilecekleri bir platformun oluşturulması önerileri dikkat çekmektedir. Bu öneriler de çalışma genelindeki yorumlar ile paralellik göstermektedir.

Sonuç olarak uzaktan eğitimden memnuniyetin olduğu fakat eksikliklerin ve yetersizliklerin de ön plana çıktığı görölmüştür. Fakat uygulamada karşılaşılan sorunların devamlı süreç ile birlikte araştırılması, problem görölen durumların devamlı dönütlerle iyileştirilmesi gerekmektedir. Eğitimin vazgeçilmez iki unsuru olan öğrenen ve öğretmenin görüşlerinin önemsenmesi, hem geleneksel eğitim için, hem de uzaktan eğitim için çok daha verimli ve başarılı bir öğretimin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

6. KAYNAKLAR

Ak, A., Oral, B., ve Topuz, V. (2018). Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu uzaktan öğretim sürecinin değerlendirilmesi. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 71-80.

Aldağ, H., ve Gürpınar, K. (2007). Üniversite öğrencilerinin sunu becerilerini etkileyen faktörler. *Akademik Bilişim Konferansı*, 31.

Allen, I. E., ve Seaman, J. (2007). Online nation: Five years of growth in online learning. Sloan Consortium. *PO Box 1238*, Newburyport, MA 01950.

Arar, A., ve Çakmakçı, B. (1999). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi, uzaktan eğitim uygulama modelleri ve maliyetleri. *Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu* 15-16 Kasım 1999, 25-28.

Archbald, D. A. (1991). Authentic assessment: what it means and how it can help schools. *School Psychology Quarterly* 6.4 . 11-15

Aslantaş, T. (2011). Uzaktan Eğitim, uzaktan eğitim teknolojileri ve Türkiye’de bir uygulama. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği ABD*, Ankara

Babayiğit, Ö. Ç., Calp, M. H., & Doğan, A. (2015). Uzaktan eğitimde içerik geliştirme süreci: Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü Örneği. *Gazi Üniversitesi*

Bacanak, A. (2013). Teachers' views about science and technology lesson effects on the development of students' entrepreneurship skills. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13(1), 622-629.

Balta, Y., ve Türel, Y. K. (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde kullanılan farklı ölçme değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin bir inceleme 60-62; *An Examination on Various Measurement and Evaluation Methods Used in Online Distance Education. Turkish Studies*, 8(3), 37-45.

BAUZEM, Balıkesir Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi Eğitim Dökümanı. (2017) (17 Ekim 2017), <https://uzem.balikesir.edu.tr/>

Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.

Cabı, E., ve Ersoy, H. (2017). Yükseköğretimde uzaktan eğitim uygulamalarının incelenmesi: Türkiye Örneği. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(3).

Can, Ş. (2008). Fen eğitiminde web tabanlı eğitim, Yüksek Lisans Tezi, *Celal Bayar Üniversitesi*, Manisa.

Çayır, M. Y., ve Sarıtaş, M. T. Nitel veri analizinde bilgisayar kullanımı: bir betimsel içerik analizi (2011-2016). *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 11(2), 518-544.

Çelik, S., ve Çukadar, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri 61; *Web-Based Distance Learning and University Libraries. Dogus University Journal*, 4(1), 31-42.

Çetinkaya, M., ve Taş, E. (2016). Web destekli ve etkinlik temelli ölçme değerlendirme materyali geliştirilmesi. Activity based and web supported measurement and assessment material development, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 21-28.

Çoban, S. (2012). Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi. *Retrieved*, 1, 2013.

Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2005). The systematic design of instruction. *Pearson*, 9-10.

Dinçer, S. (2017). Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış. *In IEEE International Conference on Innovations in Intelligent Systems and Applications (INISTA)* (Vol. 7, p. 8).

Erturgut, R. (2008). İnternet temelli uzaktan eğitimin örgütsel, sosyal, pedagojik ve teknolojik bileşenleri. *International Journal Of Informatics Technologies*, 1(2).

Göksu, İ., Özcan, K. V., Çakır, R., ve Göktaş, Y. (2014). Türkiye’de Öğretim Tasarımı Modelleriyle İlgili Yapılmış Çalışmalar. *İlköğretim Online*, 13(2).

Işık, A. H., Karacı, A., Özkaraca, O., ve Biroğul, S. (2010). Web tabanlı eş zamanlı (senkron) uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı analizi. *Akademik Bilişim*, 10-12.

- İşman, A. (2008). Uzaktan eğitim. *Pegem Akademi*.Ankara
- Karataş, E. (2003). Yüz yüze ve uzaktan eğitimde öğrenme deneyimlerinin eşitliği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2(3), 91-104.
- Kaya, Z. (2002). Uzaktan eğitim. *Pegem A Yayıncılık*. Ankara.
- Midkiff, S. F., and DaSilva, L. A. (2000). Leveraging the web for synchronous versus asynchronous distance learning. *In International Conference on Engineering Education* (Vol. 2000, pp. 14-18).
- Mueller, J. (2005). The authentic assessment toolbox: enhancing student learning through online faculty development. *Journal of Online Learning and Teaching*, 1(1), 1-7.
- Oh, E., (2006) "Harmanlanmış Öğretimde Güncel Uygulamalar." PhD Diss., *Tennessee Üniversitesi*,(20 Eylül 2018), https://trace.tennessee.edu/utk_graddis/1838.
- Osguthorpe, R. T., and Graham, C. R. (2003). Blended Learning Environments Definitions and Directions. *The Quarterly Review of Distance Education*, 4(3), 227-233.
- Özarslan, Y. (2008). Uzaktan eğitim uygulamaları için açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı*, ODTÜ, Ankara, 55-60.
- Özkaraca, O. (2005). İnternet tabanlı güç elektroniği eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi*, Ankara.
- Paloff, R. M., and Pratt, K. (2009). Assessing the online learner: Resources and strategies for faculty. *John Wiley & Sons*. (Vol. 7).
- Papi, C., and Büyükaslan, A. (2007). Développements de la formation à distance en France et en Turquie: vers quel droit à l'éducation. *Information Sciences for Decision Making*. 18-19
- Paulson, F. L., Paulson, P. R., and Meyer, C. A. (1991). What makes a portfolio a portfolio. *Educational leadership*, 48(5).
- Rakes, G. C. (2008). Open book testing in online learning environments. *Journal of Interactive Online Learning*, 7(1), 1-9.

Reiser, R. A., and Dempsey, J. V. (Eds.). (2012). Trends and issues in instructional design and technology. *Boston: Pearson.*

Singh, H., and Reed, C. (2001). A white paper: Achieving success with blended learning. *Centra software*, 1, 1-11.

Siribaddana, P. (2010). The future of instructional designing in medical education: letting the computer do the work. *Sri Lanka Journal of Bio-Medical Informatics*, 1(1).

Sözbilir, M. (2011). Yaşam temelli ARCS öğretim modeliyle 9. sınıf kimya dersi "Hayatımızda Kimya" ünitesinin öğretimi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1).

Şimşek, A. (2014). Öğretim Tasarımı. *İstanbul: Nobel Basımevi.*

Taşpınar, M. (2014). Mesleki eğitimde uzaktan eğitim ve toplumsal algı, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1

Umut, A. L., & Madran, R. O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: Sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259-271.

Uysal, Ö. (2004). Assure modeli ile öğretim tasarımı ve örnek bir uygulama. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9.

Yalçınayla, S. (2006). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları, Yüksek Lisans Tezi, *Çukurova Üniversitesi*, Adana.

Yurdakul, B. (2016). Uzaktan eğitim. *Pegem Atıf İndeksi*, 2016(5), 271-288.

EKLER

7. EKLER

Ek-A Ortak Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi Değerlendirme Anketi

02.01.2019

Ortak Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi Değerlendirme Anketi

Ortak Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi Değerlendirme Anketi

Sayın Katılımcı

Yüksek lisans tez çalışması kapsamında "Üniversitelerde Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilen Derslerin Öğretim Elemanı ve Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi" konulu bir çalışma yürütmekteyim. Halen Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri A.B.D. yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamı Doç. Dr. M. Tuncay SARITAŞ danışmanlığında sürdürmekteyim.

Çalışmada üç gruptan oluşan bir anket geliştirilmiştir. Bu anketi doldurup çalışmama destek sağlamanızı ümit etmekteyim. 1.Bölüm demografik değişkenleri ele aldığımız kişisel bilgiler, 2. Bölüm çoktan seçmeli soruların yer aldığı Genel Durum, Üçüncü bölüm ise 5li likert tipi derecelendirme ölçeğinin yer aldığı Uzaktan Eğitim Değerlendirmesi bölümüdür.

Anketin doldurulması oldukça kısa sürmektedir. Vereceğiniz bilgiler kesinlikle bilimsel amaçlı kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Ulaşılan genel sonuçlara, yalnızca yayın, sunum vb. eğitim materyallerinde yer verilecektir.

Saygılarımla
Ali ERFİDAN

* Required

Cinsiyetiniz *

Erkek

Kadın

Fakülte / MYO Adı *

Your answer

Bölüm / Program Adı *

Your answer

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfghBzSy97QrllqNEIHMkcd1utiToQkuFX20kuE3FQINNCVw/viewform>

1/5

Sınıf

- 1
 2
 3
 4

Uzaktan Eğitim yoluyla verilen derslere nereden erişim sağlıyorsunuz? (Birden çok seçenek iřaretlenebilir) *

- Evde
 İřte
 İnternet Cafede
 Other:

Cep telefonunuzla sisteme giriş yapıp ders materyallerine erişim sağladınız mı? *

- Evet
 Hayır

Dersleri, Uzaktan Eğitim yoluyla almak sizce avantajlı mıdır? *

- Evet
 Hayır
 Kararsızım

Aşağıdaki soruları Uzaktan eğitim yoluyla aldığınız derslere göre derecelendirerek yanıtlayınız? (1- Kesinlikle Katılmıyorum... 5- Kesinlikle Katılıyorum) *

	1	2	3	4	5
Ders içeriği açısından PDF Metin dosyaları yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Ders içeriği açısından PPT Sunum dosyaları yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Ders içeriği açısından Videolar yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Videolarda ders anlatım dili anlaşılabilir	☐	☐	☐	☐	☐
Derslerde verilen örnekler yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Ders içerikleri güncel	☐	☐	☐	☐	☐
Sistemin Kullanımı ile ilgili anlatım videoları yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Uzaktan Eğitim aldığınız öğrenme sisteminin işleyişi yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Sistemde duyuruların yayımlanması yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Sistem arayüzü kullanışlı	☐	☐	☐	☐	☐
Ders materyallerine erişim yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişim yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Öğretim Elemanının ders anlatımında kullandığı yöntem uygun	☐	☐	☐	☐	☐

02.01.2019

Ortak Derslerin Uzaktan Eğitimle Verilmesi Değerlendirme Anketi

Öğretim elemanın öğrenim sürecinde öğrenciye aktif dönüt vermesi yeterli	☐	☐	☐	☐	☐
Sınavların yüz yüze (Sınıf ortamında) yapılması uygun	☐	☐	☐	☐	☐
Sınavlarda sorulan sorular ders içerikleri ile uygun	☐	☐	☐	☐	☐
Sınav soruları anlaşılabilir	☐	☐	☐	☐	☐
Herhangi bir sorunla karşılaştığımızda gerekli yardım sağlanıyor	☐	☐	☐	☐	☐
Sistemdeki teknik aksaklıklar vaktinde gideriliyor	☐	☐	☐	☐	☐
Güncelleme işlemlerinde öğrenciye bilgi verilir	☐	☐	☐	☐	☐

SUBMIT

Never submit passwords through Google Forms.

This content is neither created nor endorsed by Google. Report Abuse - Terms of Service

Google Forms

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfghBzSy97QrllqNEiHMkcd1utlToQkuFX20kuE3FQtNNCVw/viewform>

5/5

Ek-B Son Kullanıcı (Öğrenciler) Mülakat Formu

Mülakat Formu – Son Kullanıcı (Öğrenciler)

SORU SAYISI	SORU İÇERİĞİ
1	♦ Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim ile işlenmesinin sizin için avantajları varsa nelerdir?
2	♦ Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim ile işlenmesinin sizin için dezavantajları varsa nelerdir?
3	♦ Bu derslerde örgün öğretim ile uzaktan eğitim arasında tercih yapma şansınız olsaydı hangisini tercih ederdiniz? Tercih etme sebepleriniz nelerdir?
4	♦ Uzaktan Eğitim ile aldığımız ortak derslere ait materyalleri öğrenim kazanımınız açısından değerlendiriniz? ♦ YAZILI İÇERİKLER (PDF,SUNULAR) - VİDEOLAR
5	♦ Kullanıcı olarak sistemi kullanışlılık bakımından değerlendiriniz? Sizce yeterli mi? Eksiklikler var mı? Varsa nelerdir?

Ek-C Öğretim Elemanları Mülakat Formu

Mülakat Formu (Öğretim Elemanları)

SORU SAYISI	SORU İÇERİĞİ
1	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Uzaktan Eğitim ders malzemelerinin hazırlanması aşamalarında: ◆ YAZILI İÇERİK: Derslerde kullandığınız okuma materyalini (PDF ya da WORD dokümanı) hazırlarken yardıma ihtiyaç duyduunuz mu? Desteğe ihtiyaç duyduğunuz noktalar nelerdir? Yazılı İçerik konusundaki görüşleriniz nelerdir? Her türlü içeriği kullanabiliyor musunuz? Sizce bu yazılı içerik nasıl olmalı?
2	<ul style="list-style-type: none"> ◆ DERS VİDEOLARI: ◆ Dersler için çektiğiniz video çekimlerini yeterli buluyor musunuz? Açıklayınız. ◆ Sizce nasıl olmalı? Önerilerinizi lütfen belirtiniz.
3	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Geleneksel eğitim olarak adlandırdığımız sınıfta işlenen dersler ile uzaktan eğitim verilerek işlenen dersleri kıyaslar mısınız? Açıklayınız. ◆ Öğrenim Kazanımları: ◆ Ders Sunuş Biçimi: ◆ Etkileşim: ◆ Ders-Öğretim Tasarımı: ◆ Öğrenme Çıktıları: ◆ Diğerleri
4	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Uzaktan Eğitim sistemimizin daha iyi hale gelebilmesi için önerileriniz nelerdir?
5	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Sizce üniversitemizde ortak dersler Uzaktan Eğitim ile verilmeli mi? Nedenlerini açıklayınız.